

KING
REVIEWS
OF
THEATRICAL
PERFORMANCES

WITH CANTOS OF THE
Song of Roland
and Orlando Furioso
AND A HISTORY OF
CONTEMPORARY
LITERATURE.

BY

CHARLES
KING.

EDWARDVS VI
DEI GRATIA ANGLIAE
Francie & Hibernie REX,
fidei Defensor, & interris
Ecclesie Anglicane & Hibernice
supremum Caput, omnibus luo-
dimagistris & ihs. qui fabri-
læ Grammaticas uper-
runt.

VM-BREVIS ET
explicata Catechiss-
mi ratio, a pio quo-
dam & crudito uro
conscripta, nobis ad
cognoscendum offeretur, cuius per tra-
Etationem & diligentem inquisitionem
quibusdam Episcopis & alijs crudel-
tis commissimus, quorū iudicium mag-
nani apud nos auctoritatem habet.
Et quia communis cum semper

¶ Regni nostri institutis visarit,
PLACUIT, non solum eam propter
conuenientiam in aspectum lucemq;
proferre, sed etiam propter perspi-
cuitatem & breuitatem omnibus lu-
dorum magistris ad docendum proin-
ponere, ut ruditis abhuc & inchoata
actas, religionis simul & literarum
tacitis fundamentis, cum sapientia pli-
etatem discat, & regulam habeat in
reliquo uitæ cursu, quid sentendum
de Deo sit, ad quem omnis vita no-
stra conseruit, & quomodo accept
Deo simus, in quo omnibus actioni-
bus & uitæ officijs elaborandū est.

Principimus itaq; & mandamus
non modo uniuersis, sed etiam singu-
lis, precautione qua auctoritatē moni-
stram

stram sanctam habere, & in istam uolu-
olatae dignitatis animaduersiōnem
deuītare studetis, ut sedulo ac diligē-
genter hunc Catēchismum in sc̄holis
uocatris doccatis, ut tenera uerbū &
fluens etas, & praeceptorum auerba-
ritate, & uerae religionis documen-
tis firmata, magnas opportunitates
ad ueram Dei uenerationē habeatis,
& magna subsidia etiam ad omnia uti-
tae officia sequenda. Quibus instru-
cti, pietatem in Deum auborem om-
nium, obseruantiam erga Regē par-
storem populi, studium in Rēpubli-
cam cōmūnem omnium matrē, inclīns
usurpantes, non sibi solum nasci uide-
antur, sed Deo, Regi, patria uiles
& officiosi sint. Dat. Granovici,
20. Maij, Anno regni nostri, 7.

Catechismus.

Christianæ Disciplinæ.

PER IUVIT
singulorum cœli,
quos CHRISTUS
morte sua redi-
uerat, non mor-
dō ut servū sint
ad obedientiam,

sed etiam filij ad hæreditatem;
itā scire quæ sit vera & compla-
cita Deo vitæ via, ut ad singulare
ligionis interrogata respondere
possint, & fidei ac professionis sup-
rationem reddere.

Atq; hec apertissima docendi ra-
tio est, quam non modè Socrates
in Philosophia, sed etiam Apol-
lanius in nostra religione secutus

a. iiiij. est, ut

C A T E C H I S M U S.

vixit & ignorantes interrogatio-
nibus quasi punctis erudiantur, &
scientes ne amittant quæ didice-
runt, communioneant. Nos igitur v-
xilitatis ratione habita, quam in a-
dolescentibus instruendis sequi de-
bet, & breuitatis etiā, ut nihil
neq; redundans, neq; defectum es-
set, vniuersitatem scholæ nostræ sum-
mam in dialogum coniecimus, ut
tota res magis perspicua esset, &
minus digressionibus evagare-
tur. Ita q; ad hunc modum Magi-
ster Auditorem suum aggredi-
tur.

Magister. Auditor.

QVANDO QVIDEM OFFI-
CII mei magnam partem effe-
video, Charissime Fili, non tam ut
bonis litteris institutus sis, curare,

quidam

D E C I M P R A E C E S T U M
quædactum atque cœlum dñe genitum
religionis quodam tempore in eis dñe
æterne colas; seduic & diligenter
perquirere; confessio enim pietatis
ui, quæstionibus quibusdam non
cumagere, ut credidis facias; nonne rebus
christianis in eato opem posse
rit. Age igitur, dic mihi (misi filii)
quoniam ea sic religionem pro
fiteris. ~~meum~~ ~~meum~~ ~~meum~~

A. Eam, præceptor venerande, re
ligionem proficer, quia Christus
filius Domini, quæcūq; Actuum tuorum
debet. Christus tuus nobis misericordia
M. Agnoscis igitur te Christum
pietatis & religiosis cultorati, de
CHRISTI Domini nostri disolu
psum. ~~meum~~ ~~meum~~ ~~meum~~ ~~meum~~ ~~meum~~

A. Id pacidem agnoscere, tunc
genue & liberè proficer. — Ac

huius

B.V.

vniversitatem

DE C E L U M P R A B C E B T A.

ministris glorie meæ sumnam in
hoc opere, tanquam in re quæ &
honoratior sit, quam ut ad eam in-
genij mei tentum aspirare, et diti-
mior etiam, quam ut orationis villa
facultate à me facile exprimi queat

M. Dic próinde mihi, charissi-
me fili, quam accuratè poteris, re-
ligione Christianæ summam qui-
busnam in rebus positam esse ar-
bitrari?

Aud. In duabus, nempe vera in
Deum fidè, ac certa persuasione
concepta do rebus illis omnibus,
quæ fidei literis continentur: &
charitate quæ cum id Deum suum
in proximum nostrum tendit.

M. Fides illa, quæ ex verbi auditu
selecione concepta est, quid do-
nit te de Deo?

D E C I M - P R A E G E N T I A

A. Illud in primis docet, in secun-
do esse certam naturam, vitam sub-
stantiam, vivum animum, & magis
tem diuinam, quis potius spiritali-
zatum, absque principio, &c. fine,
quem vocamus. Deum, quem oppo-
secutus viuit eos mundi papulos cole-
& summo labore ad principium ge-
nere adorationis. Ex diuinis enim
illis oraculis, quae per prophetas &
amicos Dei Opt. Max. in sanctis li-
bris ad sempiternam nominis eius
gloriam divulganter, legem disco
& comminationes: deinde profesi-
ones & euangelium Dei. Hęc per
Mosen ac alios viros Dei conscrip-
ta ad nostram usq; sepius integra
conseruata sunt. & illas Dei de
principia capita nostre fidei reda-
cta fuerunt in brevissimum compen-
sata.

DECIM. PRAECEPTA

penditum, quod vulgo Symbolum
Apostolicum appellatur.

M. Fidei compendium, cur Sym-
bolum nominarunt?

A. Symbolum, si interpretentur,
est signum, nota, tessera, aut indicu-
tim quo committentes ab hostiis
dignoscitur: unde Compendium fi-
dei; quo christiani a non christianis
discinguntur, recte symboli no-
men fortatum est.

M. De lege primatum quid sen-
tias, aliqua dicas. Deinde eam de
Symbolo.

A. Factum quod subes, praecep-
tor uenerande, id est liberissime.
Dominus Deus per Mosen nobis
praecepit, ne vnum profus preter-
illam, hoc est, ut illi solum habem-
us Deum, unicum creatorum &c.

libe-

DISCIMUS PRÆCESA.

liberatorem nostrum. Ne uenientur aut colamus simulacra non ap-
liquod, aut imaginem quæcumque
sive depicta ea sit, sive cœlata aut
sculpta, sive ratione quavis alia for-
mata. Ne sumamus nomen Domi-
ni Dei nostri in vanum, in die scili-
cet aut leui aut falsa. Postremò,
fixum illud & religiosum perpe-
tuò tenere dabemus, ut Sabbathii
diem, quæ ad quietem & cultum
divinum segregatur, sanctè & re-
ligiose colamus.

Mag. Recit. Recitatę enim iam
sunt à te mihi leges Primitabu-
le, qua cognitio Dei & cultus eius
summatis comprehenduntur. Iam
dic mihi quæ sunt charictas & dile-
ctionis nostre officia erga homini-
nos.

Aud.

DECIMI PRÆCEPTA.

Aud. Interrogas, mi præceptor,
quid sit altera parte legis Dei sen-
tientiam, quæ vulgo Secunda Tabula
vocabuntur? M. Hoc ipsum plane est mi filii
de quo audiare cupio.

Aud. Paucis rem omnem, pro
ingenij metu tenuitate, expediam.
Moses eam breui epitome concilia-
vit, nimirum ut omni studio pa-
trum & matrem honoremus atq;
obseruemus, Ne ullum hominem
occidamus, Ne adulterium com-
mittamus, Ne fursum ullum facia-
mus, Ne falsi testes simus contra
quiemque. Postremo, ne rem ullum
desideremus proximi.

M. Præceptum illud de patris &
matris honore, quomodo intelligendum est?

LXX

Au.

DECIMI PRÆCETTARII

A. Honor parentum, amorem, timorem, & reverentiam complebitur. Nec nos versatur in obediendo, subueniendo, defendendo, ac etiam in founido, si necessitas incumbat. Nos quoque astringit ut Magistratui summo peremus obtinemus, & maxima cum piceate, tum ministros Ecclesiæ, tum præceptores & omnes maiores obseruemus.

Mag. Quid autem continetur in præcepto illo, Ne occidas?

A. Ne odio prosequamur, ne iniuria afficiamus qui in dñi, opprobriare iaciamus; ac præterea iubet ut etiam inimicos amemus, atque filii beneficiamus, qui nos odio proficiuntur, ut quod hostibus nostris prospera quæc atque felicia presentemur.

M.

DECENOPRAGASPARTA.

M. Praeceptum tuum de non co-
municando adulterio, quod tandem
continere tibi videatur.

A. Hoc quidem precepit mihi
concedet; prohibet enim non solum
ne alloquiamur impudicè aliquam
uxorem, aut mulierem quacunq;
nem perculanter contrectemus, ve-
rum etiam respiciamus quidē, seu
libidinoso aspectu intuciamur,
nec quocunq; modo in honesto am-
biamus eā ipsi nos, nec nomine no-
stro alij: & deniq; omne genus ob-
scene vagazq; libidinis interdicitur.

M. Quid autem tibi videatur de
praecerto non futandi?

Au. Paricompendio dicam, si li-
bet audire, quo ante à yfus sum.
Principium ne cuiquam impo-
namus mc commercia excoecamus

ill-

D E C E N T I P R A E S E C

īlēam, ne fūmōpū, cīmō pīmōlā
dēlāmū, nēwōfāmū qēcīlāmō pīlā
tēmūyīlēmū, quā aūlāfā mōfīlā
mōpīlāgōlā & cīlāfālā. Bīlāfīlā
nēlāpōtīlā qōd tūlā fīlā vīlā
dīlā vīlāfālā, & cīlātūlā vīlā
tālā cōmōdūlā. salv. l. 3 ch. i. 201

M. Quōmōdō illādō obfāmō
dēfāfō cēstīmōdō nōp dīcēmōdō
ai. Si mēndācīa aut fālā aut yā
rā, nē loqāmātū ipī, nēcīnā vīlā
vēlāloquēndo vēlātāpēndo, vēlātā
am pōfēndā nōfātā apprōfēndātā
sed tēmpētā vērīcātā tēcētā dēbētā
mātā, quōtīfēcūtā aut locūtā yūtā
tēmpētādō pōfūtā. Q. salv.

M. Ultimūlā fāmī pācēpētā
relinquitur, de rāmī proximī nōfā
cōcēpētādō qēcīlāmō tētādō
illādō est; gōlēs. b. 27 salv. mcl. l. 47

2015

b.i.

Au.

DECIM PRALICE EPTAG

A Hoc Lex in uniuersum omittit
genetis mala supiditates prohibet,
ac voluntatis nostra appetiti-
onem. Omne in infatibilitate, quae
infra rectæ rationis limites se non
continet, refreñare ac moderari
nos iubet: vultus ut quisque sic sua
fortia conteneret. Quisquis autem
plus iusto appetit, cum detrimen-
to proximi, & alterius iniuria, is
charicatis atque humanæ societatis
vinculum rumpit, & plane dissol-
uit: ac nisi resipiscat, acriter de co-
fusione supplicium dominus Deus,
legis sine viola te vindex seuerissi-
mus. Qui autem ex harum legum
præscripto vixerit, & laudem &
felicitatem, ac ipsum etiam Deum
proprium & benignum inueniet.
M. Iam video te decalogum hunc

witer

DEC E M P R A E C E P T A.

tum explicitus est deinceps verbis illis
cito mihi, quomodo Christus hęc
omnia iam per partes aut explicari
paucis est complexus, yniuersam
vīm legis in summa nobis propo-
nens.

A. Vis ut omnia simul compendio
connectantur, quae cum ad Deum:
tum ad homines pertinent?

M. Maximēū misericordia fidei est:
A. Christus in hunc loquitur
modū: Diliges dominum Deum tuum
ex toto corde tuo, ex tota
anima tua, & ex tota mente tua, &
ex totis viribus tuis: & hoc maxi-
mum est præceptum in lege. Alter-
um autem est huic similes: Diliges
proximum tuum sicut te ipsum.
Ex duobus hisce mandatis, p̄veni-
dunt tota Lex & Prophetæ.

b. ij. M

M. Nam porro volo ut mihi dicas
quatenus sit lex illa quam nar-
ras illa ne quam nos vocamus Le-
gem naturæ an etiam præter eam.
alerasq; platonianasq; euclidianasq;

A. Id olim me abste didicisse moni-
mini, preceptor, nempè naturæ hu-
manæ à Deo insitam eam fuisse, cū
integra adhuc esset & incorrup-
ta: post peccatum uero, tametsi sa-
pientes vt cuncti eam naturæ lucem
non ignorarint, attamen hominum
partem maximam ita iam latebat,
vt vix eius umbram sentirent.

M. Unde fit, ut Deus eam velit in
tabulis describi: vt q; vni peculiari-
ter populo assignaretur?

A. Dicam, Imago Dei in homi-
ne per peccatum originis & con-
suetudinem malam, adeò in inicio
ob-

D E C E M P R A E C E P T A . 30

obscurata est, & iudicium naturale adeò uitiatum, ut homo ipse non satis intelligat, honestum turpi quid intersit, nec iustū iniusto. Nam itaque imaginem volens benignus Deus in nobis reneware per legem in tabulis descriptam, effectis primum, ut nosipso agnosceremus, & in ea, perinde atque in speculo, conuertimur sordes & maculas nostras animi, & praefream cordis viri duriorem, ut vel si tandem peccato agnito, & per specula nostræ carnis infirmitate, atque ira scientis in nos Dei obpercatur, ardenterius desideraremus figuram nostrum Christum Iesum, qui morte sua & preciosissima sanguinis suæ asperzione purgauit, & alij nō peccata nostra in pugnacis

DE GEM. PRÆCEPTA.

isam omnipotens patris, atq; sacro
facto sui spiritus afflatu, animas
in nobis creat novos, metesq; renar-
uat ad imaginem & similitudinem
sui creatoris, in iustitia & sanctitate
veritatis: quam nem nec iustitia lo-
gis, nec villa sacrificia Mosaica posse
runt efficere. Quod autem nullus
ex lege iustificetur, patet non inde
solum, quoniam iustus ex fide exi-
uit, sed hinc etiam, quod nullus vir-
uit mortalium, qui posset ex eis
non prestat quae decalogus imposet.
Impedimenta enim quæ legia abu-
serunt sunt infirmitas carnis, appes-
titus prauus, & concupiscentia iny-
genita. Quod autem ad sacrificia
actiner, quod ad purgationes, ad
ablutiones, & velipras ceremonias
palegis, ymbrae cranc, typi, iugulis
mox

DECIMVPROCEPTEA.

nam & figuram eti & eterni suorum
filiorum. Neque vero Christus in crucem
facti, cuius solidus beneficio nominis
omnium credentium peccata, sed
ipso ut ex omnibus cordis exordio, ex sola
mesericordia dei. Deinde autem ex illis
meritis nostris condonata supra.

M. Adhortatione audio unde frater
Etimus sit hoc omni dñe meo proposito
(etiam in libro Israhelitico) uerbi. Deus
optimus maximus arcanissimi scientie
Immaculatorem dignificare. M.

A. Illud peropere deinceps nullus erit,
deratis ratio auges homines tunc si
quiescere, quod si dekalogum non
nomini dñe petri patitur, cum
dominus Deus noster non solum
sit Deus iudiciorum, sed etiam
Gloriarum, Auges tuos illuc non debet
conducere, cum verus Messias qui

Eccl. i. 8. x. 8. noster enim Christus in mundum, quem ex gente issuimus non ex altera, ob promissionem veritatem, oportuit manifestari Ob quam causam voluit Deus proprium aliquid certum, sanctum, & separatum, tanquam sibi praemiali-rem & proprium, describere, ut nichil quod sancta, pura & illigata auctorita & verba perpetuo constat, inveniatur cum eum mixta sustinuerit.

M. Abundus haec fuisse millesimam
factum est, hanc filij iam ad C. bri-
tianam confessio rem oveq; iunxit,
Iesus mihi volatim clare tecumserit.

Symbo^m Ali Faciam q^{uod} Sacerdotis Docum
lum si^m Patrem omnipotentem & Christum
ddi. sancti & apostolos. Et in nomine Iesu
Christus filium eius dominum nostrum
patrem nostrum. Qui salvator
noster es. Amen.

est de spiritu sancto, natus ex Ma-
 ria virginie, Passus sub Pontio Pi-
 late, crucifixus, mortuus & resurrec-
 tus. Descendit ad inferna, cunctis die
 resurrectus à mortuis. Ascendit ad
 caelos, sed et ad dictaturam Dei pa-
 trius omnipotentis. Inde pleatus
 est iudicari vias scandentes. Et
 credo in spiritum sanctum. San-
 cta Ecclesiam Catholicam, San-
 ctorum communione. Remisi-
 onem precatorum. Canticis ac for-
 rectioribus Euangelium conservantem.
 In Iustitiam generaliter & suorum
 proprio fuisse, mihi filii, quocirca or-
 perum premissum est, ut aperte dicitur sunt
 sperantes amplius, quod de fini-
 gulis quicquid videntur & intelligantur
 ac primo loco de cognitione Dei,
 postea in modo iste. Rerum quidam cura
 idem

pio. Aut. Sequar libens voluntate
 tamen tuam; charissime praeceptor;
 quo ad ingenium mei tenuitas patia-
 tur; sic ita querem omnem accipa-
 tione. Anne omnia firmiter credendum
 tenendumque est; Deum patrem
 Opt. Max. initio & ex nihilo cre-
 ato & fabricasse universam hanc
 mundi machinam; & res in ea om-
 nium quae sunt continentur; etiam om-
 nia facta esse per potentiam ver-
 bis sui; id est i. B. S. V. C. H. R. a. et tu
 filii; Domini; quod scripturarum testi-
 monio fidei comprebatur; ubi
 autem creaturas omnes; sicut fabri-
 cassit; et a deinceps crevisse; gubernar-
 esse; conservasse; auctoritas bonitatis
 & munificia misericordie suae; quae cumque
 ad vitam nostram habentur; non conser-
 vanda in proprio officio; sed a beatis inimicis;

S Y M B O L U M.

exhibuisse, ac operetiam tuam exhibe-
re largissime, ut nosterum patrem
illis viceremur, ac memoremus & pios
filios decedentes, ut nos recordemus.

M. Cur autem Domini vocans patrem?

Au. Eius regni duxit successus ei. Vnde,
quod nos omnes initio erat, et

quod ex istab omnibus misericordiis
eius. Altera merita maiori est mo-
menti, quod videlicet per spiritum suum

suum sanctum & per fidem, spiri-
tualiter faciendo genitio, adop-

tando nos in filios, donando ita
dei regno suo, & vita eternam her-
reditatem cum IESU CHRISTO

filiis suis & vero & naturali.

Magis. Cum igitur ea alia omnia
Deus homini ut inservient, quod
dilectionem hanc in carnem ad obsequium,

honorem, & gloriacionem ipsius prodi-
gitus

priam

prisim; quid habes quod dicas de
principiis origine & creationis?
A. Id quod scripsit Moses: Deum
scilicet ex argilla primum homi-
nem factisse, illi & animam ac vitam
inclusisse; atque deinde sopore in A-
dam immisso, denactam ex eo mu-
sicerem, in lucem producisse, ut ea
& vita & fortunarum omnia
sibi sociam adiungeret. Ac prop-
terea homo, Adam vocatus est,
quia ex terra traxit originem; mu-
sicer autem, quia omnium viventi-
um mater erat futura, appellabu-
tur Eva. HO VENI MUS SILENT

Magi. Imago autem illa, ad eu-
ius similitudinem hominem con-
formatum, quamvis est modus.
Apol. Ea est absolutissima virtus
& perfectissima fabricka, quod
ad

S Y M B O L V M.

ad ipsam Dei naturam quatinus
mè pertinet, & in Christo, nouo-
nostro Adamo, preclarissime est
demonstrata; cuius in nobis qua-
dam quasi scintillæ adhuc vix re-
lucent.

M. Itane? Vix reducent?
Aud. Recte quidem: nam non
iam sic splendent ut in inicio an-
te hominis tapsum: quandoqui-
dem homo ob peccatorum tene-
bras & caliginem errorum, ima-
ginis huius splendorem restinxit.
Sic iratus peccati reum vleus est
Deus.

Magi. At cur id factum sit di-
cas, volo.

A. Dicam: Cùm mundi huiusfa-
bricam creasset Dñs Deus, hortū
idem ipse plantauit oblationis
&

SYMBOLVM.

& iucunditatis plenissimum, in loco quodam versus orientem situm, cum eis nominauit Eden: in quo præter arbores, alias longè pulcherrimas, una fuit in primis non ita procul ab horti illius medio, cuius nomen, Arbor vite: & altera Arbor cognitio[n]is boni & mali. Hic Dominus Deus singulari amore ductus, posuit hominē, hortumque illi tradidit curandum & colendum, liberum ei faciens, ut de fructu omnium arborum Paradisi manducaret, excepto eo, quem Arbor scientie boni & mali produxisset: huius arboris fructum si quandò degustaret, citra omnem controversiam mortis subiret supplicium. Eva autem adiabolo, serpenti imitantate formam, clusa, fructum aliquem vici

S Y M B O L V M

vetitum, ob aspectus insinuationem
desiderandum, ob manducandi
voluptatem appetendum, & ob
boni & mali scientiam ychiamen-
ter iucundum, decerpit, edat, ac
dedit marico, ut ipse cundem ede-
ret: quo factum est, ut statim vires
mortui sint, hoc est, non tantum
morte corporis obnoxij fuerunt,
verum animi quoq; vitam amise-
runt, quæ est iustitia: & protinus
diuina in illis imago offuscata est,
ac lineamenta illa iusticie, sanctita-
tis, veritatis & cognitionis Dei, lo-
gè pulcherrima, confusa sunt &
penè deleta: reliqua vero suetima-
go terrena, cum iniustitia conjun-
cta, fraude, affectiōe carnali, & de-
rebus diuinis ac caelestibus ignor-
ratio salmna: inde autem nata est
car-

S Y M B O L V M.

carnis nostræ infirmitas : inde ista
abruptio & confusio affectionum
& cupiditatum omnium : hinc illa
peccatis, hinc illud seminarium & nu-
trientium peccatorum omnium,
quo genitus humanum inficitur, &
Peccatum originis appellatur. Por-
tò sicut natura corrupta est & deie-
cta, ut nisi bonitas & misericordia
omnipotentis Dei nobis tulisset
opem per medicinam gratiarum, quæ
admodum corpore in. vniuersas
mortis miserias detrudimur, sic
necessarium fuisset, ut omnes om-
nium generum homines in æternis
supplicia, & ignem qui extingui
non potest, conicerentur.

M. O hominum ingratitudinem.
ac qua tandem spe primi nostri pa-
rentes freti, & deinceps reliqui le-
uati

A. Iam Dominus Deus & Ad-
mū de Eram, cū verbis tū factis
castigasset (de horto enī deturba-
vit utrosq; xū opprobrio grauissi-
mo) maledixit serpēti, minatus illi
tempus olim fore, quo mulieris semē
caput illi imminueret: postea verò
Dominus Deus promissionē hanc
magnificā & benignissimā cōfici-
uit. Primū, fodere per circūcisionē
cū Abraham inito, & in Isac e-
ius filio; déinde enī per Mosen: po-
strem autē per clarissimorū pro-
phētarū oracula. M. Quid autem
sibi vulnē serpentis caput, ac sanguinē
illud de quo loquitur Deus? A. In
serpētis capite venenū eius cōtine-
tur, ac virtus & virtutis summa, quo
sit, ut rūnic caput serpens, vultus

S Y M B O L U M

fam potentiam & regnum, autem
verius loquar) tyranus fidei. Dia-
boli, serpentis antiqui, referat : se-
men vero illud est (uti clarissime
nos docet Paulus) IESUS CHRISTVS
Silius Dei, verus Deus, & verus
homo, conceptus de spiritu sancto,
& generatus ex beatae, purae, inui-
tolareb^e Mariæ virginis utero &
substantia, ac de ea sic natus & en-
tritus est, ut reliqui infantes, nisi
quod ab omnis peccati contagione
esser alienissimus.

M. Fundamenta quæ à te iacta
sunt, omnino verissima sunt: iā au-
tē ad eas actiōes progrediamur, in
quibus & salus & victoria nostra,
contra serpente illū antiquū, sita est.
A. Faciam, charissime precep-
tor. Postquam CHRISTVS IESUS
Aposto-

Apostolis suis doctrinam hanc se-
tissimam, & modis omnibus diti-
nam, quæ Græco vocabulo ἡμερη-
σιον nominatur, demandasset: ac
postquam signis & miraculis innu-
meris, quibus tota eius vita fuit re-
fertissima, id est ob signasset, verbis
ribus tandem acriter cæsus, & vul-
tu & verbis & spacio in faciem im-
misso, illatus, tandem manibus ac
ipedibus, clavorum impulso, perfo-
ratis, in crucem actus est. Deinde
verè mortuus est, & uerè sepultus,
ut iratum humano generi patrem
suauissimo sacrificio placaret, atque
morte sua eum sibi subiiceret, qui
mortis temebat imperium: hoc est
diabolum, quandoquidem non vi-
uis solum, sed mortui etiam, siue in
inferno fuerint, siue in aliis quo cu-
m

C. ij que

que loco, mortis illius potentiam
& vim senserunt. Quibus in car-
cere existētibus (ut inquit Petrus)
C H R I S T V S licet corpore morti-
ficatus, spiritu tamen viuificatus,
prædicavit. Tertio die pōst resur-
rexit etiam corpore viuus, & mul-
tis testimonījs preclarissimis, qua-
draginta dierum spatio, inter disci-
pulos versatus est, edens ac bibens
cum illis: in quorum conspectu nū
be obductus, in cælum ferebatur,
aut potius supra omnes cælos, ubi
seder hodiè ad patris dextram, fa-
ctus Dominus omnium, siue que
in cælo sunt, siue que in terra; Rex
regum omnium, Pontifex noster
& æternus & unicus, unicus aduo-
catus, unicus mediator, & unicus
reconciliator Dei & hominum.

Quo

S Y M B O L U M

Quoniam autem intravit in gloriam Maiestatis suæ, demisso ad nos (ut ipi promisit) sancto suo spiritu, cecitat is nostræ tenebras illustrat, mètes nostras mouet, regit, docet, purgat, solatur ac iuuat, sic usq; facetus, quoad mundi fabrica disoluetur.

Ma. Video te præcipuare religionis nostre capita breviter attigisse, ac veluti in compendio explicasse Symbolum modò à te recitatū. Nam igitur volo de certis capitibus quedam à te percontari.

A. Fac quod libet, mi preceptor, nam in his quæ minus intelligam, tu me poteris accuratiùs instituere: que autem exciderunt, in memoriam reuocare, aut etiam quæ parùm fideliter inhaeserint; altius

SYMBOLVM

imprimere.

M. Dic portò mihi: si per mortem
tuam veniam consequimur
peccatorum, an non ea facis erat,
nisi etiam à mortuis resurgeret?

Audi. Non erat satis, si vel eius
vel nostri rationem habeas. Nisi cō
nim resurrexisset, minimè puta
retur filius Dei: quo factum est,
ut illud sibi dū in cruce pēderet, ab
his qui viderant, exprobraretur.
Dicebat enim: Alios seruauit, seip
sum non potest seruare: Descen
dat nunc de cruce, & credemus ei.
Iam autem resurgens à mortuis, ad
vitæ perennitatem, diuinitatis suæ
potentiam monstrauit maiorem,
quam si descendēdo de cruce mor
tis terrores refugisset. Mori quidē
omnibus est commune, at mortis
yin-

vincula soluere, & virtutis propria
 resurgere, id. vni geniti Iesu CHRISTI
 sti filii Dei, anchoris vice unici
 proprium est. Deinde etiam vocem
 sarium suie, ut resurget cum glo-
 ria, ut Davidis & aliorum prophete-
 larum Dei implerentur oracula
 qui predixerunt fore, ut nec bon-
 pus eius videret corruptionem,
 nec anima apud inferos relinquo-
 retur. Quod autem ad nos attinet,
 nec fuisset nisi iustificati, nec resur-
 rectionis nobis spes aliqua fuisset
 reliqua, nisi resurrexisset. ut multi
 in locis Paulus clarissime demon-
 strat. Si enim remansisset in clau-
 stris mortis in sepultura, & cor-
 ruptione, ut reliqui homines con-
 clusus, quomodo sperassemus salu-
 tem per illum, qui scipsemus non fer-
 c. iiiij. uane-

universit. Fuit igitur consentaneum
& ad eam personam quam sustine-
bat, necessarium, & ad summum
salutis nostrae adiumentum, ut pri-
mum Christus seipsum à mor-
te liberaret, post autem ut nos no-
strae salutis per resurrectionem
eius ficeret certiores. M. Au-
gisti iam, mi fili, principem cau-
sam resurrectionis Christi, nunc de
ascensione eius in celos quid ten-
reas, libertaudire. Quomodo illis
respondendum putas, qui dicunt
Iesus fuisse hic in terris maneret
nobiscum, ut scilicet gubernaret
ac regeret nos praesens, siquidem
prater alias causas credibile est, a
morē dopuli erga suū principem,
bonum presertim & benignū, per
praesentium firmari fieri afflictiorē.

A. Res quas faceret praesens, id est si
si coram nobiscum uersaretur; eas
omnes absens facit, regit, ructur,
corroborat, defendit, corripit, puni-
nit, corrigit, & reliqua omnia facit;
quae talem decet principem, aut eti-
am Deum ipsum; omnia inquam,
sive que ad necessitatem, sive que
ad utilitatem, sive que ad honorem
& commodum nostrum spectent.
Ad hæc autem Christus non sic, ut
multi arbitratur, huic mundo ab-
sens est: Nam tamen si corpore a illi-
us moles hinc à nobis sublata sit,
est tamen diuinitas eius nobiscum
perpetuò presens, etiam si oculoru-
morum aspectui non sit subiecta.
Res quae incorporem sicut corporis
organon nō possum apprehendi. Quis
unq; suam apsus animam viderit.

SYMBOLVM.

nullius. At quid nobis praesentius?
quid cuique proquinquis anima sua?
Quae spiritualia sunt, non viden-
tur nisi oculo spiritus. CHRISTI.
igitur diuinitatem qui in terris vi-
dere vult, aperiat oculos, non cor-
poris, sed animi, sed fidei, & vide-
bit praesentem, quem oculus non
vidit. Videbit praesentem, & in me-
dio eorum, ubiqueque sunt duo vel
tres congregati in nomine eius: vi-
debit praesentem nobiscum usque ad
consummationem saeculi. Quid
dixi? Christum videbit praesentem:
Immo & videbit & sentiet in seip-
so habitantem haud aliter, ac ani-
mum suum proprium: habitat enim
ac residet in animo ac corde eius,
qui suam omnem collocat in eo si-
duciam.

M.

S Y M B O L V M.

Mis. Optimè. At nostra confessio
est in cælos eum concēdisse, illud
igitur dic quomodo intelligendū sit
Ah. Vulgo de eo dīci solit. qui
celstū aliquem gradum aut digni-
tatem obtinerit, quod ascendit
& promouetur in alterum locum,
altam sedem aut gradū, quia ma-
tauit conditionem, quodq; iam re-
liquis sit honoratior. Sic porrò
C H R I S T V S ascendit, quemadmodū
prius descēdebat: descendebat au-
tem à summa gloria ad summā
ignominiam, nemp̄ ignominiam
serui & crucis: atq; ita postea ascen-
debat à summa ignominia ad sum-
mam gloriam, ad tam nimirū quā
habuit prius: & ascensus eius in
caelum, imo supra omnes cælos,
ad thronū usq; Dcī. Ratione iustis-

simu-

S Y M B O L V M.

fima constare debet, ut scilicet ad
humilitatis & ignominiae propor-
tionem, gloria & maiestas respon-
derent: hoc scribens ad Philippen-
ses, docet nos Paulus, Factus est o-
bediens usq; ad mortem, mortem
autem crucis propter quod & De-
us illum in summam extulit subli-
mitatem, & dedit illi nomen quod
est supra omne nomen, ut in nomi-
ne Iesu omne genu se flectat, eæ-
lestium, terrestrium & infernorum.
Tamen si autem cælos iam consoen-
derit, diuina tamen sua natura ac
spiritu semper in Ecclesia præsens
erit, usq; ad orbis dissolutionem.
Inde tamen non efficitur, ut nobis
corpo re sit præsens, cū alia diuini-
tatis eius ratio sit, & humanitatis
alii. Hęc enim est creata, illa ingre-
ata

ata: haec in aliquo cœli loco, illa autem sit vbiq; est, vt cœlum & terram impleteat. Id autem vt similitudine fiat illustrius, Nulla res Christum verius adumbrat sole . est enim imago lucis ac splendoris Christi propriæ. Sol cœlum semper occupat, eundem tamen dicimus mundo præsentem. Nam absq; lumine nihil unquam cuiquam praesens est, id est, non videtur, implet enim sol lumine suo res omnes . Sic Christus supra omnes cœlos elevatur, vt sit præsens omnibus , vtque , Paulo teste, implet omnia.

Quod autem ad corpoream Christi hinc in terris præsenciam attinet (si magna paruis componere licet) sic Christi corpus præsens est nostræ fidei ; vt sol cum cernatur præsens

sens est oculo, cuius corpus tamen
corporaliter oculum non commu-
nat, atque hic in terris praesens presen-
ti adsit, tamen corpus solis praesens.
est visui, etiam reluctante interual-
li distantia: Sic C H R I S T Y cor-
pus, quod in gloria eius ascensio-
ne nobis sublatum est, quodque re-
liquit mundum & ad Patrem a-
bigit, ore nostro abest, etiam cum
sacrosanctum corporis & sanguini-
nis eius sacramentum ore nostrâ
excipimus: fides tamen nostra ver-
satur in coelis, ac intuetur solem il-
lum iustitiae, ac praesens presenti in
caelis haud aliter illi adest, ac visus
adest corpori solis in caelis, aut sol
in terris visui. Quemadmodum
autem sol lumine suo adest rebus
omnibus, sic etiam & C H R I S T V S

S Y M B O L V M.

diuinitate sua : non tamen potest
lumen solis ab eius corpore sepa-
rari, neque porrò diuinitas Christi
ab eius immortali corpore. Sic et-
gò C H R I S T I corpus adserendū
est in uno cæli loco, & diuinitas
eius ubiqꝫ, ut nec de eius diuinita-
te corpus faciamus, nec de illius
corpore Deum.

M. Vidco, mi fili, te neutriquam
ignarum, quomodo recte dicatur,
C H R I S T U S corpore absens, &
spiritu præsens: Porro hac vnum à
te scire volo, cur ita Christus Do-
minus noster oculorum nostrorum
aspectu subtrahitur, atqꝫ ex ascen-
sione eius in coelum quid capimus
commodi?

Aii. Illius rei præcipua causa fuit,
vix ea à nobis falsa tollaretur opinio
quæ

¶ q[uod] alliquando Apostolos ipse te-
mit: quod scilicet Christus inter-
nobis cōspicuus regnaret, haud
aliter, ac reliqui Reges ac Sa-
p[er]e mudi. hunc in nobis errorum
voluit extinctum, ac de regno eius
magis sublimia cogitare: que res
propterea sibi potior visa est, quia
magis ad nostrum commodum &
utilitatem spectabat, ut regnum
aliquid erigeretur, cuius funda-
menta in fide nostra iacerentur.

Quapropter necessarium fuit, ut
nobis ab omni sensu corporeo sub-
traheretur, ut ea ratione fides no-
stra & excitata, & exercitata sit,
ad intuendum moderationem &
prudentiam eius, qui corporeis
non cernitur oculis. Cum autem
sit rex non alicuius regionis viritus
verum

verum etiā & cæli & terræ, quos
 rūm pariter & mortuorum, consi-
 solidissimum fuit, ut clam sensibus
 nostris, regnum suum administra-
 ret si enim oculorum sensibus sub-
 iaceretur, oportuit cum quicquid
 cælum erigi, nunc in terram de-
 primi: nunc in hanc regionem, illuc
 in aliam migrare, acq̄ ita ut pri-
 ceps qui spiam terrenus, hucque
 illuc negotiorum varietate trahi
 retur. Non enim poterat omnibus
 vniuersitate praesens, nisi corpus ali-
 us sic abiaret in diuinitatem, ut ubi-
 q̄ autem quamplurimis locis simili
 esset, quod Eusyches & consimili-
 les circa hæretici, senserunt. Si vero
 in eodem momento temporis, ut
 que omnibus presentes nullus sensus
 non esset bono, sed specie pessimo

S Y M B O L U M.

corpus habuisse verum, sed in
genitum: Ex qua re milite contin-
nuo traherentur errores, quos omni-
nes, corpore integro in celum eue-
cto, sustulit. Regnum interim &
Remp. suam, id est Ecclesiam, cum
summa sapientia & virtute admi-
nistrat, ipse incanspicus. Hominiū
est humana quadā ratione respobi-
sus moderari, C H R I S T I autem
& Dei, diuina. Quicquid autem
me hactenus dictū est, mediocrem
dñe exar partitulam eius utilitatis
continet, quam à subiecto in ca-
sum C H R I S T I corpore capimur.
Sum enim plura quæ dici possunt
ex quibus fructus colligitur am-
plissimus. Ante omnia autem non
potest taceri hoc, tanto & tamam-
pla esse beneficia, quæ nobis a morti-

te, vobis mutatione, & ascensione
 concessi ad futurum, iuxta illa ligna
 gaudia, horum in quaeruntur, &
 gelo & mortificatio expolmata, & ambo
 dicemus ut in labore & operi
 triari, de preceptis dicitur, & tristis
 tamquam ad capita reliquias nostra
 refugerim. Dico igitur, Icône ab aliis
 tu nec iam ab aliis crederis, sed
 onibus doas ad nos. Ego vero dilectus
 prouocatus sum, quod quicunque
 ferent praesumptuam in nos trahentes
 etiam & commode feceris, sed
 ut per fidem nostram simus modicis
 firma, virisque fidei in his fieri justi, si
 non fecissimus ipsi. Ipse quando
 crucifixus est, & nos cum ipso
 crucifixi sumus. Non nostra sed corpora
 nostra sunt crucifixae. Ipse mortuus est
 & resurrexit, nos ab initio vita nostra per
 nos.

d.ij.

catius

catis nostris mortui sumus & se-
pulti, idēq; ita, ut omnis peccato-
rum nostrorum memoria penitus
delectetur: Ipse q̄csumus exiit, & nos
cum rovescam eximus, nimirūm &
resurrectionis & vita eius sic fa-
cti participes, yr nobis déinceps
mortis amplius non dominetur;
est enim idem in nobis spiritus
qui suscitauit Iesum a mortuis.
Postremo, vt ille concendit cæ-
lestem gloriam, & nos cum co-
soblocuti sumus: Ut demus istam nō
apparet, tamen tum dehinc hæc
omnia proferentur in lucem, cum
CHRISTUS qui est lux mundi, ostendat
se in gloria sua, in quo felicita-
tes nostre omnes sumi reconditae:
Ad hæc autem ab ascensione eius
in celum, concessa nobis sumus sibi.

S Y M B O L V M.

Si spiritus domini uui Panis est. Re-
x uerbi abunde, Eph. 4.. Alter com-
moditas quam ex Christo facili-
us percipimus, est, quod Christus
satus nobis in exemplum prepa-
ratur, ad quod vitam nostram om-
nem formicatus. Christus si
mortuus sit, si sepultus, pro pec-
cato, id fecit semel; si resurrexit.
si in celum ascenderit, semel
tantum resurrexit, semel tantum
ascendit, iam non amplius mo-
ritur, sed vivit cum Deo, & re-
gnat in summa glorie aeternitate.
Si si sumus nos mortui, si sepulti
peccato, quoniammodo per hanc viue-
riam in leodenam. Si resurget ex omniis
domum Christo, si per spiritu firmam in
celo cum coherenter, cœlestial-
res. Et dimittetur non terrena &

d. iij

cadu-

caducem nobis cruce carge. Et quem
adspicemus ferenti homini his hacte-
nus gestauimus imaginē, & celestis
deinceps imaginam gestemus atq.
duoquā de statu Christi & Tū & Do-
minū nobis benefacere, & spiriū
suum sanctum nobis largiendo. &
Ecclesiam suam tot præclaris dor-
nis ornando, ac Patrem perpetuò
precando pro nobis, pat nos ratio
excitare debet, ut proximum om-
ni studio iuuenias, & charitatis vīn-
culum, quantum in nobis est, tuear-
mur; utq; Christum Dominum ac
saluagorem honoremus: non equi-
dem impīs traditionibus & frangī-
dis hominū iuuentis, sed cultu acar-
lesti, & scuera spirituali, quām & do-
nos qui dēmna; ex illis qui zāci-
piat, deceat. marimē; baudi aliter

S Y M B O L V M.

ac ille & honorauit, & honorat
patrem: qui enim honore illuminat
ficit, honorat & patrem, cuius rei
ille ipse testis est locupletissimum.
In fine mundi scriptura sacra
consummationem & perfectionem
regni ac mysterij Christi, & reno-
uationem rerum omnium appellat.
Sic loquitur Ap̄ls Petrus ad Res.
3. Nos caelos nouos & terram no-
uam expectamus iuxta promissio-
nem Dei, in quibus iustitia inhabi-
tar, videtur autem ratione conser-
tancium, ut corruptio, mutabilitas
& peccatum (quibus subiectum do-
tus mundus) aliquando cessare.
Quia vero rapidum via latitudo
circumstantiarum ratione ibi ista
siene cupio abs te audire.

A. Dicam ut possum eodem A.
d. iiiij. po:

mag

S Y M B O L U M .

postolo teste , Cæli procellæ in
mortem transibunt, clementia æstor-
um soluentur, terraq; &c quæ in
caelum opera, exurentur, quasi di-
cere, Mundus (ut in auto fieri
videmus) totus igne repurgabi-
tur, atque ad ultimam suam per-
fectionem reducetur , quem mi-
serille mundus, nimirum homo,
imitatus à corruptione, fidem &
innocatione liberabitur . Itaque
hominis causa, in cuius gratiam
mater hic mundus creabatur pri-
mum , renouatus candens , faciem
induet multo cum iucundorem ,
cum pulchriorem . (sub quam est)
¶ M. Deinde auctor quid superest .
¶ Ad Ultimum & generale iudi-
cium . Veniat namq; Christus , sed
quæ vocem mortui consideratur
gent

SYMBOLVM.

genit, & anima & corpore integrum;
 atque in throno maiestatis sumus te-
 fidem videlicet cōtus mundus posse
 excusione autem conscientiae cu-
 iusq[ue], extrema sententia pronuncia-
 batur. Tunc temporis filij Dei per-
 fecte possidebunt regnum illud im-
 mortalitatis & aeternae vita, quod
 illis preparatum fuit ante iusta sum-
 damenta mundi; & regnabunt cum
 Christo in aeternū. Impij vero qui
 non crediderunt, abiecierunt igno-
 riam eternam, destinacionem diabo-
 lo & angelis eius. Iaqoq ni 2325.
 Mi. Abundē dictum est à deo dñe
 surrectionem mortuorum ad ultimū
 Ecclesia sancta superestib[us] dicens
 de qua quiduscias nō inveni illam
 audire. Ad audiendum. Dicib[us] ergo
 quae sunt precepta sancti Iesu cōplicem
 d.v. &c

& copiose. Antequam cælum &
terrâ creasset Dominus Deus, re-
gnus quoddam sibi pulcherrimū,
& Remp. sanctissimam habere de-
cavit, eam Apostoli & Maiores
nostrî qui græcò scripserunt xxxvii
etiam appellaverunt in hæ adscrip-
tis infinitam hominum multitudi-
nem, qui omnes regi vni & supre-
mo & vñico suo capitî subderen-
tur, hunc nos vocamus Christum,
quod périnde est, ac si vñctum di-
xeris. Solebant enim pontifices &
Reges in populo iudaico, ex præ-
cepto diuino, in sua inauguracione
vloco quodam materiali perfundi,
qui Christum Dominum spiritu
suo sancto inuictu[m] signabant.
Ad hanc Rem publicam constitutam
proprie[te] partimenta quoque utrumq[ue]

S Y M B O L U M.

memor, honorare & inuocare Deum, pro multis optantem in ipso ad sancte pie corporis uicendum, propter quicunque promulgatis patrum & schismata in eo colligentes, ut sit alterius libenter unitus distinctorum & predictarum. Qui enim sententiam hanc fidem firmi, evanescere electio per distinctionem, sed ad uitam corporalem nichil significat, quia mortali judicio efficit conditum, utrum bonius neciam sit in habere in carnali uincula in secessu spiritali, ut in carnali, sicut filium dilectionis, dicitur, aperientem & ministrantem Ecclesie pignus, que fides, sola in mysteriorum dimensioni capax est, sola coquida pacem adserit, sola apprehendens huiusmodi omnia quae est in Christo. Et sic uocabit eum Iesus dominus tuus, quando ueniet in regnum suum & corde eius remittet, acommodans

J U M B O L V M.

nostrum gratiam sic facient, ut sine
villa opere nostra in coelum etiam
oculos deportabuntur. 65195871
Audita Solito, mihi Preceptio, . . .
(dico id à te) in hac causa &
effectus discipulum ponere. Pri-
ma, praecipua sed perfectissima
causa nostrae iustificationis & salut-
is est, bonitas &c. auctoritatis Dei, quo
ille nos in numerum suorum, ele-
ctos hanc ascripsit, quando mundum
condidit. Post, nobis datur, ut
predicatione Evangelij Iesu Christi
et iustemur, quocum insundimur
nobis spiritus domini, cuius donum
& conspiratio erubet, confirmatio
Deo fiduciam collacrimus, & pro-
missionum eius omnium euen-
tum spectamus. Eiusdem electio-
nis comes est iustificatio vestris
ho-

hominis, sed est apparet ut & concili-
 pificatio nostra. Illino enim est san-
 ctificatione nostra, anterior Dei & pro-
 ximali, justitia originalis occidit vita: at
 q[ue]d, ut summis locis dicam, quicquid
 parum, syncerum, verum & bonum
 in nobis existit, aut in nobis fieri pos-
 test, id contra radice ista sualissima,
 ab isto fonte largissimo, bottante,
 auctore, electio, & propozitio Dei.
 factus inserviet, nascitur. Ille enim causa,
 reliqua sunt effectus. Sicut enim
 beatitas Dei, & electio, & effectus,
 & ipsius Christus, causae inter se
 coniunctae & colligatae, quae inter
 salutis nostre principes causas per-
 fante numerari. Quoties igitur
 dicit soler: sola nos fiducia in
 certi & leviori, vita diuina est.
 ipsius fides, iuxta potius fiducia soli
 appre-

S Y M B O L I V U M .

apprehendit; intelligit; & cognoscit nostra iustitiae formam nobis ab
Deo gratia dari. hoc est nullis nos
strictritis, sed ex gratuita gratia.
omnipotentis patri. Porro fides
amorem signit proximi, & actiones
quæ Dō placet. Nam si vita
& uita sit, & spiritus factio animata
mater est eorum hūum que cū
que bene aut discuntur aut sumuntur.
Ex hoc brevi orationis compendio
clarum est, unde iustificatio nostra;
& quibus modis parerit: non enim
nisi meritorū nostrorū dignitatem
vel haec eius aletū, vel oīm salua-
ti erimus, sed per seū misericordiam
diam Dicitur C H R I S T U S Dominū
meram gratiam perficiam ad hanc
opera quæ precepisti. Disponit
in eis ambulare meus, in spacio conditi
sumus.

sumus. Et licet opera bona nostra
 iustificationem apud Eum mere-
 ri non possumus, sic tamen fidei ad-
 haerent, ut neque illa sine ipsis inut-
 iari possit, neque bona opera extra
 fidem usquam reperiatur. & 1835.
 Ma. Breuifly haec tractatio de fide
 & operibus vehementer mihi pla-
 cet; eadem enim clarissimè docet
 Paulus. Potes ne adhuc mihi de-
 scribere Ecclesiā quā dicas Remp-
 aut communia acm Christianam,
 & tam sic mihi ob oculos ponere
 ut alia quavis hominum societa-
 te distincte & disertè disseparatur?

Ali. Experiar quomodo quam
 impotens id possum prestare. Invis
 ual precepto; si recte intelligo, ut
 heretum aliquem tibi, & quicquidem
 posse, definiunt Ecclesiastici auctoritati

M.

M. Hoc ipsum volo, atq; ut faciat, erit valde commodum.

A. Ea ecclesia non est aliud, quam certa quedam multitudo hominum, qui in quocunq; loco sunt, puram & sinceram proficiuntur doctrinam Christi, idq; ea forma, qua ab Evangelistis & Apostolis in testamento sancto Christi sed deliter prodita est; quiq; in omnibus gubernantur & reguntur legibus, & statutis sui Regis & Pontificis Christi; in vinculo charitatis, & praeterea iurantur eius mysticis, quae communii vocabulo, sacramenta appellantur, etenim puritate & simplicitate (quod ad ipsorum naturam atque substantiam attinet)qua usi sunt, & nobis in scriptis reliquerunt. Apostoli

SYMBOLVM.

stoli Christi. Sunt igitur huius Ecclesie norme, primum pura praedicatione Euangeli: deinde dilectio fraternalis, è qua, ut ex eiusdem corporis membris, mutua benevolentia nascitur. Tertio, sincera & pura obseruatio sacramentorum Domini iuxta institutum Euangeli: Postremo, correctio fraternalis, & eorum excommunicatio qui vitam nolunt rectius instituere. Hanc notam sancti patres Disciplinam appellauerunt. Hæc illa est Ecclesia quæ est fundata in firma petra Iesu Christo, atque in eius fiducia: hæc illa est Ecclesia, quam Paulus vocat columnam & firmamentum veritatis, ad hanc claves pertinent quibus coelum & clauditur & recluditur: id enim sit per ministerium

e.i.

ver-

S Y M B O L V M.

verbi, id quod potestas ligandi sol-
lēndicēt, retinendi ac remittendi
peccata proprie spectant. Quo sit,
ut quisquis Euangelio in hac ecclē-
sia prædicato crediderit, saluabi-
tur: qui verò non crediderit, con-
demnabitur.

M. Hic libet audire quid de
spiritu sancto credas.

A. Illum tertiam personam san-
ctissime Trinitatis esse confiteor,
& cum patri atq; filio sic equalis,
ac eiusdem prorsus nature, vna cū
vtrōq; adorandum.

M. Cur sanctus appellatur?

A. Non tantum ob suam ipsius
sanctitatem, sed quod per eum ele-
cti Dei & membra CH R I ST I san-
cta efficiantur. Quare diuīne lite-
ræ illum Spiritum sanctificationis
voca-

S Y M B O L V M .

vocarunt.

Ma. Quibus in rebus hanc sanctificationem constituis?

Au. Primum quidem eius instinctu regeneramur, & idcirco dixit Christus, oportere nos aqua & spiritu renasci. Eius deinde afflatus in filios Dei adoptamur, vnde non immerito Spiritus adoptionis est dictus. Eius luce illustramur ad intelligenda Dei mysteria: Eius iudicio condonantur ac retinentur peccata: Eius vi reprimitur & dominatur Caro cum suis cupiditatibus. Eius arbitrio multiplicia dona sanctis distribuuntur: Eius denique opera corpora nostra mortalia reuiuiscent: proinde in tantorum donorum authorem non immerito credimus, eiusque colimus & inuocamus.

e. ij

Ma.

S Y M B O L V M.

M. Que de spiritu sancto retulisti, satis esse arbitror. Sed id ex te audire velim, cur statim adiungitur nos credere Sanctam Catholicaam Ecclesiam, & sanctorum communionem?

Audi. Duo haec ut semper credidi, appositissime connectuntur, quoniam societas & corpora ceterorum hominum, cum artibus tum rationibus procedunt atque gubernantur: At ecclesia, quæ coetus est vocatorum ad eternam salutem, a spiritu sancto, cuius iam mentionem fecimus, & collecta est & regitur, quod cum neque sensu neque luce naturae intelligatur, iure meritoque inter ea quæ creduntur, hoc loco positum est. Et catholica, id est vniuersalis, ideo appellatur si-

de-

S Y M B O L V M .

delitum collectio, quia speciali cuiuspiam loco non est alligata: Deus enim per universos fines orbis habet sui cultores, qui licet diuersitate regionum & prouinciarum sint disiecti, eiusdem tamen corporis, cuius caput Christus est, membra sunt inuicem quam coniunctissima, communionemque spiritus, fidei, sacramentorum, precum, remissionis peccatorum, & coelestis felicitatis habent, atque dilectionis vinculo sic inter ea comparatum est, ut in nullam rem magis incumbant, quam ut sese mutuo iuuent, & in Christo viciissim aedificant.

Magister. Cum iam dictum sit de cognitione Dei & de membris eius, libet etiam aliquid audire quid sit cultus Dei.

c. iij.

Au.

S Y M B O L U M

A. Imprimis considerandum est, rectam & veram cognitionē Dei esse cultus Dei p̄cipuum, & unicum fundamentum cognitionem. timor souet ac tuetur, quem sacrae literę Initium sapientię appellauerunt: fides autem & spes fulcrā sunt & stabilimenta, quibus alia omnia prius à nobis commemorata, innitūtur. Porro charitas, quam dilectionem vocamus, est vinculi instar perpetui, cuius arctitudine virtutes reliquę omnes vnicae, fiunt auctiores. Et hæ sunt partes cultus Dei interiores, id est animi.

M. Quid habes quod de sabbathio dicas, aut de die festo, cuius inter leges Primae tabulae fecisti mentionem?

A. Sabbathum, si interpreteris,

S Y M B O L V M.

requiem significat, ad cultū & obsequium Dei solummodo institutum. Est autem eius quietis & tranquillitatis typus, quam qui in Christum credunt, obtinent. Nam fiducia quā habemus in Christo, liberat animos nostros ab omni seruili timore legis, peccati, mortis & inferni, certiores interim nos faciens, quod per illum placeamus Deo, quodq; nos filios & hæredes regni sui constituerit, vnde pax in corde & vera tranquillitas animi nascitur, que res gustus quidam est quietis illius felicissime, quam in regno Dei sumus habituri. Que vero in die Sabbathi geruntur, ut ceremoniae & exercitia in cultu Dei, huius fiducie & quietis signa surit & testimonia. Et CHRISTI fideles

c. iiiij.

equum

æquum est diebus, qui ad sacra
sunt destinati, prophanis operibus
longe semotis, religioni & cultui
Dei, sedulo vacare.

M. Quātam sunt cultus illius ex-
terioris (quem in certis quibusdam
exercitijs possum aiebas) partes?
& illius etiam interioris indicia?

A. Primo, docere & audire do-
ctrinā Euangeliū, deinde Ceremo-
niarum & Sacramentorum syn-
cerus & proprius usus: Postremo,
præcationis ad Deum per Christū
& nomine C H R I S T I factæ, quæ
quidem spiritum sanctum impre-
trant, omnis veri cultus & religi-
onis sincerae authorem certissimū.

M. Dic mihi quid turucas sa-
cramentæ?

A. Sunt certæ solennes actiones,

&

S Y M B O L V M.

& ceremoniæ à Christo institutæ,
ut per eas beneficiorum suorum
erga nos admonere, & nos vicis-
sim professionē ederemus, quod
ex illorum sumus numero, qui tali-
um beneficiorum sunt participes,
& qui in illo fiduciam omnem col-
locant, quodq; nos nō pudet nomi-
nis Christiani, aut appellationis
Discipulorum C H R I S T I O N O M I

M. Sacra menta illa duo, Baptis-
m⁹, & que à Paulo vocatur Coena
dñi, dic fili quomodo ministratur:

A. Qui in Christum credit, & re-
ligionis christiani articulos profi-
tetur, & vult baptizari, (de adul-
tis iam loquor, nam parvulis pa-
rentum aut ecclesie professio
sufficere potest) hunc minister
puta & simplici aqua intingit

c.v.

aut

D E C O E N A.

aut lauet in nomine Patris & Filii
& Spiritus sancti , & precationi-
bus committat eum Deo , cuius
Ecce si jam palam adiungitur , vt ...
gratiam suam illi largiatur , qua sue
professione respondeat .

M. Coenæ verò dominicæ quis
est usus :

A. Is nimirum qui ab ipso Do-
mino nostro Iesu Christo fuit in-
stitutus . Qui , vt diuus inquit Pau-
lus , ea nocte qua tradebatur , acce-
pit panem : & postquam gratias e-
gisset , fregit , ac dixit : Hoc meum
est corpus , quod pro vobis fra-
gitur : hoc facite in mei commemo-
rationem . Ad eundem modum &
poculum , peracta coena , eis dedit ,
dicens : Hoc poculum nouum te-
stam̄ et in meo sanguine : hoc
faci-

D E B A P T I S M O.

facite quotiescumque biberitis in mei
commemoratiouem. Hec erat for-
ma & ratio coenae Domini, quam
tenere & obseruare debemus, quo
memoria tanti beneficij passionis
& mortis Chri*s*t*i* conseruetur,
ut ille verniat & faciat nos post hu-
ius seculi finem suę mense assidere.
M. Quam rem nobis representat,
& ob oculos ponit Baptismus?
Au. Nos esse per spiritum Chri-
sti renatos & mundatos à peccato,
quodque simus membra & partes
ecclesie ascripti in communionem
sanctorum: Aqua enim significat
spiritum. Baptismus etiam est si-
gura sepulturæ nostræ in Christo,
quodque cū illo vna resuscitabimur
in noua vita, ut superius tractau-
imus, in resurrectione Christi.

Ma.

D E C O E N A

M. Qam rem significat & demonstrat nobis coena, quam celebramus in memoriam Domini?

A. Coena (sicuti paulo ante à nobis explicatur) est grata quædam memoria mortis Christi, cum panis representet corpus eius ad crucifigendum pro nobis traditi, vinum autem ponatur vice & loco sanguinis, abunde pro nobis fusi. Ac quemadmodum pane & vino vita nostra naturalis sustinetur ac nutritur, sic corpore, id est carne & sanguine Christi, anima per fidem nutritur & vegetatur ad vitam coelestem & spiritualem.

M. Quomodo ista fiunt?

A. Ista quidem fiunt occulta quadam ratione & energia spiritus, quando credimus Christum corpus & sanguin-

D O M I N I C A.

guinem suum pro nobis semel tradiisse in sacrificium & gratissimā victimam patri coelesti, & dū confitemur atq; agnoscimus illum pro ynico fuluatore, Pontifice, mediatore & redemptore nostro, cui debetur omnis honor & gloria.

M. Recte rem hanc omnem intelligis. Id videris velle dictum, fidem esse os animæ, quo cibum hunc plane diuinum & salutis iuxta & immortalitatis plenum, & spiritus sancti opera cōmunicatum, recipimus. Iam cum de sacramentis tractatum sit, ad reliqua cultus Dei membra transeas.

A. Faciam quod iubes. Ad diuini cultus perfectionem duo adhuc persunt. Primum, dominus noster IesuS CH R I S T Y S voluit Doctores &

DE ORATIONE.

& Euangelistas, id est, concionatores Euangeliū esse, ut scilicet vox eius perpetuo in Ecclesia sua resonaret. Qui Christiani nomine censori cupit (id quod omnes cupere deberent) dubitationē habere non potest, oportere eum cum summo studio, & desiderio longe ardenterissimo operam nauare, ut verbum Domini & audiat & imbibat, non tanquam verbum hominis cuiuspiam, sed veluti (ut reuera est) verbum omnipotentis Dei. Deinde vero, quoniam omne quod bonum est, quodque ab homine Christiano appeti debet, nobis adsit à Deo, atque ab eo conceditur, propterea ab eo rem omnem petere debemus, atque per gratiarum actionem omnia illi accepta referre: que

D O M I N I C A

quæ res ad eò illi placet , ut sacrificij preclari loco ducat , quemadmodum prophetarum & Apostolorum testimonio est clarissimum.

M. Túne habes formam aliquā precandi certam & propriam ?

Au. Maxime. Nempe illam ipsam quam Dominus noster discipulos suos docuit , & simul cum illicis reliquos Christianos omnes .

Qui aliquando rogatus ut doceret eos formam orandi , hanc eos edocuit . Quādo oratis (inquit) dicite :

Pater noster qui es in coelis , sanctificetur nomen tuum .

Adueniat regnum tuum .

Fiat voluntas tua sicut in coelo & in terra .

Panem nostrum quotidianum da nobis hodie ,

Et

D E B O R A T I O N E.

Et dimite nobis debita nostra, si-
cūt & nos dimittimus debitoribus
nostris. Et ne nos inducas in temptationē,
Sed libera nos à malo: quia tuum
est regnum, potentia, & gloria in
secula, Amen.

M. Arbitraris ne licere vt alia
precandi forma vtamur?

A. Tametsi breui hoc compen-
dio, que christiano cuius exponen-
da sunt, abunde contineantur, non
tamen in eas Christus nos hac pre-
catione rededit angustias, vt alijs
aut verbis aut orandi formis vti
non liceat. Proposuit autem in hac
oratione certa quedam & præci-
pua capita, ad que precationes no-
stræ omnes referantur. Perat autē
quisque à Deo iuxta præsentis ne-
ces.

DE ORATIONE.

cessitatis rationem. Quicquid petie-
ritis patrem in nomine meo, dicit
CHRISTVS, dabit vobis.

M. Postquam autem in ea ora-
tione nihil sit aut ambiguum aut
extra propositum, libet audire
quid de ea sentias.

A. Sentio quod verba preferuntur

M. Nihil igitur hic tibi retrusum
aut reconditum, nihil difficile in-
tellectu videtur?

A. Nihil. siquidem ne CHRISTVS
quidem ipse voluit, ut in ea
quicquam esset aut obscurum, aut
procul à capitu nostro remotum,
preferentim cum ad omnes ex aequo
pertineat, ac tam doctis quam ru-
dibus in primis sit necessaria.

M. Pròinde expone mihi paucis
partes scorsim singulas.

f.i.

Aud.

DE ORATIONE.

A. Cum dicam: Pater noster qui
es in cœlis, id mecum cogito, fieri
non posse quin me audiat, quin
precationes meæ illi placeant: sum
enim illi filius, (licet inutilis & mi-
nimè obsequens) & ille contrà mi-
hi est benignus Pater, ad ignoscen-
dum & condonandum, parati-
simus.

M. Cur autem in cælo eum di-
cis: est ne in aliquo cæli certo &
definito loco? Quid est quod de se
ipso dicit, Ego Cælum & terram
impleo: &, Cælum mihi sedes est,
terra autem subsellium pedum
meorum?

A. De hac re superius quadam,
quibus ista adiungere liber: Prin-
cipio, quoties à nobis dicitur (qui
es in cœlis) périnde est ac si dicas

cælc-

DE ORATIONE.

cælestis & diuinus. Nam de cæ-
lesti nostro parte cogitatio nostra
sublimior esse debet, quam que est
de terræno! Et in cælis etiam ob id
esse dicitur, quod in sublimi at-
que cælesti regione Dei, prædara
et admiranda opera se in illustribus &
magnificentibus declarant, acque is
iam in æterna & plena felicitate esse
demonstratur, cum nos adhuc in
terris miserè atq; calamitose à pa-
tria exiliemus. Dēinde, quæ nad-
modum cælum immensa capaci-
tatis fuit amplitudine omnem lo-
cum amplectitur, circundat ter-
ram, circundat maria, nec locus
aliquis est, qui à cæli capacitatem
equat abscondi, quoniam omni-
temporis momento, rebus omni-
bus praesens est. Sic ex eo licet in-
f. ij. telli-

DE ORATIONE.

telligere. Deum omni in loco re-
bus omnibus adesse. Videt, audit,
moderatur res omnes, ipse existens
spiritus ab omni mortali, & terrena
conditione remotissimus. Cuius
rei testis est Hieremias Propheta:
Nō Deus de propinquō ego: (di-
cit Dominus) & non Deus de lon-
ginquō: Num absconderet se quis-
quam in latebras, ut cum videre
nequeam: Hæc oratio est valde ef-
ficax, qua timor nobis incutiatur,
ne tam latè regnante m. Dominum
offendamus: quaq; adducimur, ut
certò credamus eum auditum
nos, si quādò necessitas incumbat:
est enim & semper & in omni lo-
co presens. Hoc igitur iacto funda-
mento, & tam suavi & iugundo
ingressu preffixo, sequitur precatio
nis

DE ORATIONE.

titus dominice prima pars, in qua
petimus, ut non solum nos, sed
quicunque etiam sunt alii, nomen
eius sancte honoremus, reuera-
miser, adoremus.

M. Quomodo hoc sit.

A. Dicam. Tum demum hoc sit,
cum omnis illis omnibus, qui no-
men eorum soluntur, sive in
celo, sive in terra, sive in templis
varis figuris & imaginibus ado-
rentur, solum hunc nostrum pa-
trum agnoscamus, & precemur ve-
ri Deum & filium eius Iesum Chri-
stum quem ipse misit, & eum solu-
cure integrite, & innocencia pu-
ris & infucatis precibus solicitemus.

M. Recte quidem dixisti. Perge
quando.

A. Secundo igitur petimus, ut ad-

f. iij.

ueniat

DE ORATIONE.

ueniat regnum eius. Adhuc enim non videmus res omnes Christi esse subiectas: non videmus vestimentis de monte abscessus sit sine operi re humano, qui concrevit & innit hilum rededit statuam descripsisse à Daniele: ut petra sola, qui est Christus, occupet & obuiet se eius mundi imperium à patre concessum. Adhuc non est occisus angelus christus, quo sit, ut nos desideremus et precemur, ut id tandem alii quando contingat & implatur, ut solus Christus regnet cum spiritu sancto secundum diuinis promissiones; utque vivat & dominetur in mundo iuxta sancti Augustini decreta, non autem iuxta tradiciones & leges hominum, & voluntatem Tyrannorum mundi.

DE ORATIONE.

M. Pater Deus, ut regnum tuum
adueniat quam cito.

A. Porro cum filiorum sit, ut ad
patrum voluntatem vitam infatu-
ant, non autem ex conseru, ut patres
ad filiorum voluntates se deflectat
(quandoque enim voluntas frustata
pletumque affectionem titillatione,
& cupiditatem habens trahitur ad
casus peragendas, que omnino deo
disponunt) ratione consentaneum
est, ut e caelis patri nostro totu-
pedem mutius, utque disunio illius impe-
ri nos penitus fabesciamus. quare
hanc ob causam precalamus, ut nos
omnes mortales Hoc alter sius
mandatis amissi audientes, quam
forte Iana & reliqua Nostre Ge-
stes, quae est statim monibus & per-
cipi agantur, tum indecessa-

aut

f. iiiij.

ter.

DE ORATIONE.

terram radiis illustrando perpetuo
diuinam voluntatem exequuntur;
aut veluti caelestes Angeli & carre-
ri diuini spiritus illi per omnia ob-
temperamus, qui omnem dannos ope-
ram ad diuina iusta sedulò adim-
plenda. Deinde petere nos doceo
a caelesti Patre panem nostrum
quod significat non sibum modo
venum eriam res alias omnes ad vi-
tam suendam conseruandam nos
cessariast. Deum solum intellige-
mus esse auctorē rerum omnium,
qui officiū & usus crescent, & ut abun-
dant terrae prouentus. Quoniam ob-
rem par est ut eum solum precibus
compelleas (sicut Davidis
oraculo) omnia & pascit & iugit.

M. Sunt qui hunc locum intellin-
gant de pane cuius meminimus Chri-

stus

fuit Ipan. sexto id est deuenientibus
 gaudiis 84. quibus carissimi pro-
 mabimur. 84. iustus quo fideli
 animi pascitur. In causa regemotus
 si colligantur. Et sequuntur quod hinc
 legimus. vocabulum iustus. quod
 vobis voluit exprimere superlatum
 rale. spiritualia complestem & ambi-
 num. Hunc secundum bona ratione apri-
 test. et non solum patet deinde laudes
 locum peractum modari. Sed Panes
 cuiusdam quo fidelianum. quod cum
 personam vestram significare possit
 A. Panem secundum fidelianum pen-
 dit. non nobis regere sed illis &
 coniunctis suis. quod cum 84. tunc
 dum similius est. dicitur. His agulis
 infallibili. ut patet. sic alioquin
 efficiatur. quod est 84. in his logia
 tur. quod est. sicut. fallit. quod tam
 cra-

D E O R A T I O N E .

crastinus dies curam habebit super
pliis: adueniet enim non sine sub-
incommodo & sollicitudine: quare
rationi consentaneum non est, ut
dies vñius malū alterius aggrauet;
satis namque erit id quotidie peti-
re, quod pater noster benignissi-
mus paratus est quotidie imparti-
re. Sequitur quinta petitio, qua pa-
trim precarnur, ut nobis dimicemus
debita & delicta quæ cōmisi.
Hanc certe petitio est vehementer
necessaria, cum nemo viuacem morta-
liam immortalitatem à peccato. Hic igi-
tūr fiducia omnis nostri habendā
est, hic eritis deinceps, hinc pre-
eundas est patre nostro clementia
sumus, vici gratiam & amorem Iesu
Christi filii sui & eternam reprobis
quæstitioni, iniurie & nobis offensio-

con-

DE ORATIONE.

condonet, remisit, ac de libro penitentia
disdelet. Memores autem dierum hic
interesse fecerat pacti nobiscum Deo
initi, si quidem petimus, ut Denuo ita
nobis remittat peccata nostra, ut
huius qui nos offenderint ipsi re-
mitimus. Próinde necessarium est
ut ignorescamus, ut rogantibus
omnibus offendit omnes, cuiuscun-
que aut generis sunt aut conditionis.
Si remisimus hominibus er-
rata sua, remittere nobis pater no-
strus ecclesis errata nostra. obediens

M. Si haec ita fierent, mihi filii, non
et filiae, non tot contentiones, non
aut tot aut tam gravi discordiae,
inimicitiae, atque odia inter homi-
nes hodiè gravarentur, nunc autem
domini quisquam sibi placet, ut ne
cavillum de suo iure vel in discedere
re

DE ORATIONE.

regi suu de honore loquaris; siue
de opibus, siue de re alia quauis: in
earo foli et suu ventre, ut & opes &
honores, & vitam ipsam vnu amittan-
tanc, nec non fauorem diuinum &
aeternam gloriam a se prorsus re-
pellant atque auertant. Te autem, mi-
fili, ne fugere debet praeceptum
CHRISTI, neq; quod docet Paulus,
ne sis te vinci a malo, id est, ne si-
nas te aliorum offensa ex adiutio
vni alium malum expendas, in modo
ce bono malum, in tempore benefaci-
endo illi, qui tibi mala fecerit, atque
cum benignitate tractando, quia hoste
se tibi prebuerit tuu acerbissimus.
Perge porro ad sciam petitione.
Audi. Pergam vi iubes, absenter.
Quandoquidem ibitur debiles &
infirmi, & mille periculis, ut huius-

ren.

DECORATIONE.

tentationibus expositi, ad succun-
bendum faciles, ad cedendum pa-
rati, occasionibus quibusvis etiam
lepissimis, vel hominibus malitia
instructis, vel concupiscentiae &
appetitioni propriis, vel tandem
serpentis astuto & malicioso, id est
diabolo, osumus Patrem, ne nos
intales difficultates aut periculum
adducas, néue in ipso discipline
deserat, quia si eò vētum sit, ut pri-
us nos de imminentī malo & dia-
boli machinis (authoris & princi-
pis omnīs mali) eripiat, quām pror-
fis in exitium praecipitemur. Ha-
bes iam paucis, venerando p̄re-
ceptor, nisi quid inter narran-
dum exciderit, que à te nihil semper
tradita.
M. Quia tuum est regnum, poten-
tia

passado

DE ORATIONE.

tia & gloria in secula. Amen.

Cur ista periodo voluit Christus
nostras preces absoluimus? classico Alii

A. Partim ut certam nostram fiduciam
testaremur obtinendi omnia ea que
ante a postulauimus. Nihil enim est
quod is dare vel non possit, vel no-
lit, si ex fide rogetur, qui cuncta re-
git & gubernat, qui omnia potest,
quique infinita gloria est ornatus.
Hec ubi de Deo patre nostro com-
memoramus, nullus in animo du-
bitationi relinquitur amplius lo-
cus, qua suspicemur nos repulsari
esse passum. Partim nobis ipsis
ostendimus ita dicendo, quam sit
consentaneum ab uno Deo petere
cum nullus citra eum tam illustri
gloria fulgeat, adeo latè regnet, at-
que tantarum sic virium, ut vel ei
obstare

obstare possit, quin pro sua voluntate largiatur quemcunq; decreuerit vel iam nobis ab ipso donata, valde auferre. Nullumq; malum nostrum usq; adeo magnum est, quod eius incredibili vi gloria, & sapientia non sit à nobis propulsandum.

M. Probo breuem hanc tuam qualemcunque declarationem, mihi fili, nec videtur omissum quicquam quod dictum oportuic. Interim tamen hoc ynum addere libet: Summa & precipua res quae in preicatione requiritur, est, ut extra omnem dubitationem firmiter credamus, Deum patrem nostrum id quod petimus daturum, modo nec sit inutile nobis qui accipiamus, nec indignū illo qui detinimus qui non est certus sed dubius, non poterit.

DE' ORATIONE.

putet se quisquam à Deo impetraturum, iuxta Iacobi sententiam. Nam video, chare fili, quā diligenter & studiose applicasti animum ad ea, quæ à me tibi proposita sunt, quamq[ue] piē & sancte de' vero Dci cultu, deq[ue] mutuis in proximum officijs cogites. Superest, ut déinceps vitam sic instituas tuam, ne cognitio hæc planè cælestis & divina, in te torpeat, ac périnde jaceat atq[ue] in carnis tumulo, inanimis & mortua: Imò fac, ut totus pijs h[ab]ijce studijs continenter ac sedulò incumbas, & viues non in hac solum præsenti vita, verùm etiam infurura, quæ multò quām hæc præsens, & melior est & beator: habet enīm pietas præmissio-
nam, non in hac vita solā, sed e-
tiam

tiam in futura, iuxta sententiam
Pauli. Operē pretium igitur est, ut
pietatem sedulō secreteinur, quæ vi-
am planè nobis ad cælum aperit,
si modò eò aspirare velimus. Pie-
tatis autem primum officium est
(quod à te quam optimè iam est
explicatum) cognoscere Deum
solum, & solum eum appetere ut
summum bonum, timere ut Do-
minum, amare & venerari ut Pa-
terem, unā cum filio eius seruatore
nostro Iesu Christo. Hic ille est qui
nos & genuit & regenerauit: hic
deum illuc est, qui principiū dedit
& vitam & animam, qui ruetur,
qui saluat, qui vitæ nos beat aet-
eritate. Huic pietati protinus contri-
aria est impietas: Superstitione vero
& hypocrisis imitantur quidem cā

g.i. & præ-

C A T E C H I S M U S.

& præferunt, quum longissime
tamen ab omni pietate discripēnt;
atq[ue] ideo ut pestes & venena anime
& salutis nostre hostes immanissi-
mos, evitare debemus: proximum
verò pietatis officium, hominem
quemuis, veluti fratrem diligere.

Nam si Deus nos omnes in initio
creauerit, si nos pascat & regat, si
deniq[ue] habitationis nostre in immē
sa haç mūdi fabrica causa sit & pa-
rens, non potest Fratris nomen nō
aptissimè nobis conuenire, adeoq[ue]
tanto arctiori inuicem vinculo eri-
mus colligati, quanto propius ad
Christum accedamus, qui est fra-
ter noster, primogenitus & natu
maximus: quem qui non nouit, qui
non tenet, reuerà iniustus est, & in
populo Dei locum non habet. Ille
enim

C A T E C H I S M U S.

enim radix & fundamentum est
omnis equitatis & iustitiae, & mēti-
bus nostris naturales quasdam præ-
ceptiones instillauit. Fac idē inquit
alteri, quod tibi vis fieri: caue igi-
tur ne quicquam illi facias, quod
non libenter ipse patiaris. Semper
ex proprio ingenio atq; sensu me-
tire alienum. Si pati iniuriam du-
rum & graue sit, si quod tibi facit
alius, iniuum videatur, transfer
idem iudicium in personam pro-
ximi quod in te sentis, & videbis
te non minùs iniquè facere si noce-
as alteri, quam alij faciunt qui tibi
nocuerint: si h̄c pedem foriter fi-
gerimus, si h̄c omni studio nitere-
mus, ipsum teneremus innocentia
fastigium. Siquidem gradus pri-
mus est, nulli offenditionem præbe-
amus

g. ii. re?

re; proximus, cunctos quantum in
nobis est, iuuare: id si minùs poter-
timus, saltem omnibus benè velle
& precari. Tertius, qui horum om-
nium summus & perfectissimus
habetur, est etiam inimicis benè
facere, qui nos iniurij afficiunt.
Cognoscamus igitur nosmetiplos,
tollamus quæ in nobis sunt vicia,
atq; in eorum loco virtutes plan-
temus: non aliter quam Agricole,
qui primum, spinas, tribulos, ac vi-
ciosas herbas ex agris suis incultis
& neglectis auferre & penitus e-
radicare solent: deinde verd, bona
& frugifera semina vndiq; disper-
gunt, & terre visceribus injiciunt,
quæ tempore bonas fruges produ-
cant; eundē in modum & nos aga-
mus: Imprimis cūm operam de-
mis

CATECHISMVS.

mus, ut prauas & vicioſas cupi-
dites tollamus penitus & mēnſi-
bus nostris, poste à autem morib-
sanctos, & Christianis pectoribus
dignos, inseramus. Qui si rore vfr-
bi diuini ſpergantur & foecūden-
tur, ſicq; calore foucantur, ſpiritus
cæleſtis fructum, haud dubie, pro-
feret uberrimum, immortalitati,
& beatæ vitæ, quam Deus per-

CHRISTVM, electis suis, an-
te iacta fundamēta mundi,

preparauit. Cui ſit
omnis honor &

gloria.

A M E N.

rit, citoque

mi, aucto- nos

sqm, alioq

litteris, Catechismi finis.

poter

g. iii.

Articuli, de quibz
B V S I N S Y N O D O
Londinensi, Anno Dom. M.D.LII.
ad collendam opinionum dissen-
tientium, & consensum uere re-
ligionis firmandum, inter Epis-
copos & alios eruditos vi-
ros conuenerat: R E G I A
authoritate in lucem
editi.

*De fide in Sacrosanctam
Trinitatem.*

N V S E S T V I-
uus et verus De-
us, eternus, in
corporeus, im-
partibilis, impaf-
tibilis, immensa
poten-

A R T I C V L I.

potentiae, sapientiae, ac bonitatis:
creator & conseruator omnium,
tum visibilium tum inuisibilium.
Et in unitate huius diuinae nature
tres sunt personae, eiusdem essentia-
tiae, potentiae, ac aeternitatis, Pater
Filius, & Spiritus sanctus.

Verbum Dei, verum hominem
esse factum.

Filius, qui est verbum Patris,
in utero beatae Virginis, ex illi
us substantia naturam humanaam
assumpsit, ita ut due naturae, diuina
& humana, integrè atq[ue] perfe-
cte, in unitate personae fuerint
inseparabiliter coniunctæ, ex qui-
bus est unus C H R I S T U S, ve-
rus Deus & verus homo, qui ve-
g. iiiij. re.

re passus est, crucifixus, mortuus
& sepultus, ut patrem nobis recō-
ciliaret, essetq; hostia non tantum
pro culpa originis, verum etiam
pro omnibus actualibus homi-
num peccatis.

*De descensu Christi ad
Inferos.*

3. Quemadmodum CHRISTVS
pro nobis mortuus est & sepul-
tus, ita est etiam credendus ad
inferos descendisse. Nam corpus
vles ad resurrectionem in sepul-
chro iacuit, Spiritus ab illo emis-
sus, cū spiritibus qui in carcere sive
in inferno detinebantur, tuis, illi-
q; prædicauit: quemadmodum
testatur Petri locus.

Resur-

Resurrectio Christi.

Christus verè à mortuis resur-
rexit, suumq; corpus cū carne, os-
libus, omnibusq; ad integratam
humanæ naturæ pertinentibus, re-
cepit, cum quibus in cælum ascen-
dit, ibi qd resideret quoad extreme
die ad iudicandos homines reuer-
tatur.

4.

*Divina Scripturae doctrina
sufficit ad salutem.*

Scriptura sacra continet omnia
quæ sunt ad salutem necessaria, ita
ut quicquam in ea nec legitur ne
q; inde probari potest, licet inter-
dum à fidelibus, ut pium & con-
ducibile ad ordinem & decorum
admittantur, aut ipsi à quoquam

non

g. v.

33

A R T I C U L I.

non exigendum est, ut tanquam articulus fidei credatur, & ad salutis necessitatem requiri paretur.

*Vetus Testamentum non est
reiciendum.*

¶ **T**estamentum Vetus, quasi Novo contrarium sit, non est repudandum, sed retinendum: quidem tam in veteri quam in novo per C H R I S T U M, qui unicus est mediator Dei & hominum, Deus & homo, æterna vita humano generi est proposita. Quare non sunt audiendi, qui veteres tanquam in promissiones temporarias sperasse configunt.

Symbola tria.

Symbola tria, Niceni, Athanasi,

&

ARTICVL.

& quod vulgo Apostolicum appellatur, omnino recipienda sunt.
Nam firmissimis diuinarum scripturarum testimonijs probari possunt

Peccatum Original.

Peccatum originis non est (ut fabulantur Pelagiani, & hodie Anabaptistæ repetunt) in imitatione Adami situm, sed est vitium & depravatio naturæ cuiuslibet hominis ex Adamo naturaliter propagati: quo sit, ut ab originali iustitia, q[uod] longissime distet: ad malum sua natura propendat, & caro semper aduersus spiritum concupiscere, unde in unoquoque nascentium, iram Dei atque damnationem meretur. Manet etiam in renatis hæc naturæ depravatio, q[uod] si ut affectus carborum, iurius corporis, tunc

A R T I C U L I .

nisi, grecē φόρματος ὄπερος, quod alij
sapientiam, alij sensum, alij affe-
ctum, alij studium vocant, legi Dei
non subiiciatur. Et quanquam re-
natis & credentibus nulla propter
C H R I S T U M est condemnatio,
peccari tamen in se rationem ha-
bere concupiscentiam fatetur A-
postolus.

De libero arbitrio.

9. Absque gratia Dei, quæ per
Christum est, nos præcipientे ut
velimus, & cooperante dum volu-
mus, ad pietatis opera facienda, quæ
Deo grata sint & accepta, nihil va-
semus.

De Gratia.

10. Gratia Christi, seu spiritus sa-
cra, qui per eundem datur, cor-
lapi-

lapideum aufert, & dat cor carne-
um. Atq[ue] licet ex nolentibus qua-
recta sunt, volentes faciat: & ex
volentibus prava, noletites reddat.
voluntati nihilominus violenciam
nullam infert. Et nemo hac de cau-
sa, cum peccauerit, seipsum excusa-
re potest, quasi nolens aut coactus
peccauerit, ut eam ob causam accu-
sari non mercatur aut damnari.

De hominis iustificatione.

Iustificatio ex sola fide reg s. v
CHRISTI, eo sensu quo in Homilia
de iustificatione explicatur, est cer-
tissima & saluberrima christiano-
rum doctrina.

Opera ante iustificationem.

Opera quae sunt ante gratiam
Christi

A R T I C U L I.

CHRISTI, & Spiritus eius afflatur,
cum ex fide Iesu CHRISTI non
prodeant, minimè Deo grata sunt.
Nec gratiam (ut multi vocant) de
congruo, merentur: Imo cum non
sint facta ut Deus illa fieri voluit
& præcepit, peccati rationem ha-
bere non dubitamus.

Opera Supererogationis.

13.

Opera que Supererogationis ap-
pellant, non possunt sine arrogan-
tia & impietate prædicari: nam il-
lis declarant homines non tantum
se Deo reddere quæ tenentur, sed
plus in eius gratiam facere quæ
deberent: cum aperte Christus
dicat, Cum feceritis omnia quæ
cunque præcepta sunt vobis, dici-
te: Servi inutiles sumus.

Nemo

A R T I C U L I.

Nemopraeter Christum, est
sine peccato.

CHRISTVS in nostræ naturæ 14.
veritate, per omnia similis factus
est nobis, excepto peccato, à quo
profsus erat immunis, tū in carne
tum in spiritu. Venit, vt agnus abs-
que macula esset, qui mundi pec-
cata, per immolationem sui semel
factam, tolleret: & peccatum (vt
inquit Ioannes) in eo non erat. sed
nos reliqui etiam baptizati, & in
Christo regenerati, in multis ta-
men offendimus omnes: & si dixe-
rimus qui à peccatum non habe-
mus, nos ipsos seducimus, & veri-
tas in nobis non est.

ARTICL VI.

De peccato in spiritū sanctum.

15.

Non omne peccatum mortale post baptismum voluntariè perpetratum, est peccatum in spiritum sanctum & irremissibile: proinde lapsis à baptismo in peccata, locus penitentie non est negandus. Post acceptum spiritum sanctum possimus à gratia data recedere atq; pecare, denuoq; per gratiā dei resurgere ac resipiscere. Ideoq; illi damnandi sunt, qui se quamdiu hic vivant, amplius non posse peccare affirmāt, aut verē resipiscentibus poenitentiae locum denegant.

Blasphemia in spiritum sanctum.

16.

Blasphemia in Spiritum Sanctum: est, cùm quis verborum

Dei

A R T I C U L I.

Dei manifestè perceptam veritatem, ex malitia & affirmatione animi, conuitijs insectatur, & hostiliter insequitur. Atq; huiusmodi, quia maledicto sunt obnoxij, gravissimo sese adstringunt sceleri. Vnde peccati hoc genus irremissibile à Domino appellatur, & affirmatur.

De prædestinatione & electione.

Prædestination ad uitam, est æternum. Dei proposiū, quo ante iacta mundi fundamenta, suo consilio, nobis quidem occulto, constanter decreuit eos quos elegit ex hominum genere, à maledicto & exitio liberare, atq; ut vasa in honorē efficias per Christum ad æternā salutem adducere; vnde qui tam præ-

h.i.

claro

A R T I C U L I.

claro Dei beneficio sunt donati, illi
spiritu eius, opore uno tempore ope-
rante, secundum propositum cuius
vocantur: vocationi per gratiam
parent: iustificantur gratis: adop-
tantur in filios: unigeniti i e s v
c h r i s t i imigini efficiuntur
conformes: in bonis operibus san-
cte ambulant: & demum ex Dei
misericordia pertingunt ad semi-
piternam felicitatem.

Quemadmodum prædestinati-
onis & electionis nostræ in Chri-
sto pia cōsideratio, dulcis, suauis, et
incessabilis consolationis plena est
vtere p̄ijs, & his qui sentiunt in
se vīti spiritus c h r i s t i, facta
carinis, & membra que adhuc sunt
super terram, mortificantem, atū-
mum p ad caelestia & superna va-
cua.

ARTICVL.

piente m, tum quia fidem nostram
de æterna salute consequenda per
Christum, plurimum stabilit atq
confirmat, tum quia amorem no-
strum in Deum vehementer accen-
dit; Ita hominibus curiosis, carna-
libus, & spiritu Christi destitu-
tis, ob oculos perpetuo versari pre-
destinationis Dei sententiam, per-
niciosissimum est præcipitum, unde
illos diabolus pertrudit vel in des-
perationem, vel in æquæ pernicio-
sam impurissime viræ securitatem
Déinde licet prædestinationis de-
creta sunt nobis ignota, promissio-
nes ratione diuinis sic amplecti d-
posierit, ut nobis in sacris literis ge-
neratim propositæ sunt; & Dei vo-
luntas in nostris actionibus ea se-
quenda est, quam in verbo Dei hi-
b. ii.
bemus

A R T I C U L I X

bemus diserte reuelatam.

Tantum in nomine Christi speranda
est æterna salus.

18.

Sunt & illi anathematizandi
qui dicere audent, vnumquemque
in lege aut secta quam proficitur,
esse feruandum, modò iuxta illam
& lumen naturæ accurate vixerit:
tum sacræ literæ tantum I E S V
C H R I S T I nomen prædicent, in
quo saluos fieri homines oporteat.

Omnes obligantur ad moralia legis
præcepta seruanda.

19.

Lex à Deo data per Moysē, licet quo
ad ceremonias & ritus, christianos
nō astrigat, neq; ciuilia eius præcep-
ta in aliqua Repub. necessariō reci-
pi debeat, nihilomin⁹ ab obediētia
man⁹

A R T I C U L I

mādatorū, quæ Moralia vocātur,
nullus quantumvis christianus, est
solutus: quarē illi non sunt audien-
di, qui sacras literas tantum infir-
mis datas esse perhibent, & spiri-
tum perpetuō iactant, à quo sibi
quæ prædicant, suggesti asserunt,
quamcumq; cum Sacris literis ac
pertissimè pugnent.

De Ecclesia.

Ecclesia CHRISTI visibilis, est 20.
corpus fidelium, in quo verbum
Dei purum prædicatur, & sacra-
menta quoad ea quæ necessaria ex-
iguntur, iuxta Christi institutum,
recte administrantur.
Sicut errauit Ecclesia Hierosoly-
mitana, Alexadrina, & Antioche-
nus, sic errauit ecclesia Romana,
non

A R T I C U L I.

non solum quoad agenda &c. ceterorum
moniarum ritus, verum in his etiam
am quae credenda sunt.

De Ecclesiæ authoritate.

21. Ecclesiæ non licet quicquam instituere, quod verbo Dei scriptio aduersetur: neque unum scripturæ locum sic exponere potest, ut alteri contradicat: quare licet Ecclesia sit diuinorum librorum testis & conservatrix, attamen ut aduersus eos nihil decernere, ita preferre illos nihil credendum de necessitate, facilius debet obtrudere.

De authoritate Conciliorum generalium.

22. Generalia concilia sine iussu &

A R T I C V L I .

voluntate Principum congregari
non possunt: & ubi conuenerint
quia ex hominibus constant, qui
non omnes spiritu & verbis Dei
reguntur, & errare possunt, & in-
terdum errarunt, etiam in his quæ
ad normam pietatis pertinent:
ideo quæ ab ipsis constituantur ut ad
salutem necessaria, nec robur ha-
bent neq; autoritatem, nisi offendit
possunt e sacris literis esse despici.

De Purgatorio.

Scholaisticorum doctrina de Pur-
gatorio, de Indulgentijs, de vene-
ratione & adoratione tum Imagin-
ium tum reliquiarum, nec non
de inuocatione sanctorum, res
est futilis, inaniter conficta, &
nullis scripturarum testimonib; in-
ducit.

h. iij.

nicitur,

23.

ARTICULI.

mitur, immo verbo Dei pernici
os contradicit.

Nemo in Ecclesia ministret
nisi vocatus.

24. Non licet quicquam sumere sibi
munus publicè predicandi, aut ad-
ministrandi Sacramenta in Ecclesia,
nisi prius fuerit ad hæc obeunda le-
gitime vocatus et missus. Atque illos
legitime vocatos & missos existi-
mare debemus, qui per homines,
quibus potestas vocandi ministros
atque mittendi in vineâ Domini publi-
cè concessa est in ecclesia, cooptati
fuerint & asciti in hoc opus.

Agendum est in ecclesia lingua que-
sit populo nota.

25. Decentissimum est, & verbo Dei
maxime congruit, ut nihil in ecclesia
pub-

A R T I C V L I .

publicè legatur aut recitetur in-
guà populo ignota, Idq; Paulus si-
éri veruit, nisi adesset qui interpre-
taretur.

De Sacramentis.

Dominus noster IesuS CHRISTVS. 26.
Sacramentis numero paucissimis,
obieruatu facillimis, significacione
præstantissimis, societatem noui
populi colligant, sicuti est Baptis-
mus & Coena Domini.

Sacra menta non instituta sunt à
Christo ut spectarentur aut circu-
ferrētur, sed ut ritè illis viceremus;
& in his dūtaxat qui digne percipi-
unt, salutarem habent effectum;
Idq; non ex opere (ut quidam lo-
quuntur) operato, quia vixi vi pere-
grina est. Et sacris licet signant, sic
ordine pa-

A R T I C U L I.

parit sensum minimè pium, sed adj-
modum superstitiosum : qui vero
indigne percipiunt, damnationem
(ut inquit Paulus) sibi ipsis acqui-
runt.

Sacramenta per verbum Dei in-
stituta, non tantum sunt notæ pro-
fessionis Christianorum, sed certa
quædam potius testimonia, & effi-
cacia signi gratiæ, atq; bonæ in nos
voluntatis Dei, per quæ inuisibili-
ter ipse in nobis operatur, nostram
fidem in se non solum excitat,
verum etiam confirmat.

Ministrorum malitia non tollit ef-
ficaciam institutionum diuinarum.

27. Quamvis in ecclesia visibili, bonis
malis sit semper admixta, atq; in-
terdum ministerio verbi & sacra-
mento

A R T I G Y P L

mētorum administrationi p̄f̄sint,
tamen cūn̄ non suo sed Christi no
mine agant, iusq; mandato d̄ au
thoritate ministri, illorum mi
nisterio ut licet, cūm̄ in verbo Dei.
audiendo, tūm̄ in Sacramentis
percipiendis neq; per illorum ma
litiam effectus institutus est. Chri
sti tollitur, aut grāia donorum
Dei ministris quoad eos, qui fide
& rite sibi oblatā percipiunt, que
propter institutionem C. H. R. I S. T. I
& promissionem efficacia sunt, si
cer per malos administrantes.

Ad Ecclesiæ tamen disciplinam
pertinet, ut in eos inquiratur, accu
seatur q̄ ab h̄is, qui corrum flagitia
mouerint, q̄rē tandem iusti con
victi iudicio, deponantur.

De

ARTICVLI.

De Baptismo.

28.

Baptismus, non est tantum si-
gnum profissionis ac discriminis
notz, quia Christiani à non Chri-
stianis discernuntur, sed etiam
est signum regenerationis, per
quod, tanquam per instrumentum,
recte Baptismum suscipientes,
Ecclesie inseruntur, promissio-
nes de remissione peccatorum at-
que adoptione nostra in filios
Dei per Spiritum Sanctum vi-
fibilitatem obfigantur, fides con-
firmatur, & viduinae inuocatio-
nis, gratia augetar. Mos Ec-
clesie baptizandi parvulos & lau-
randos est, & omnino in Ecclesia
retinendus.

Si ergo quisquis cuiuslibet operis De-

De Cœna Domini.

Cœna Domini non est tantum signum mutuae benevolentie christianorum inter se, verum potius est sacramentum nostre per mortem Christi redempcionis. Atque adeò ritè, dignè & cum fide sumenibus, panis quem frangimus est communicatio corporis Christi: Similiter poculum benedictionis, est communicatio sanguinis CHRISTI.

Panis & vini transubstantiatio in Eucharistia, ex sacris literis probari non potest, sed aperte scripturæ verbis aduersatur, & multarum superstitionum dedit occasionem.

Quum naturæ humanæ veritas requirat, ut unius ciusdemq; hominis

A R T I C U L I.

nis corpus in multis locis simul es-
se non posset, sed in uno aliquo &
definito loco esse oporteat, id
circum C H R I S T I corpus, in
multis & diversis locis, eodem
tempore, praesens esse non po-
test. Et quoniam, ut tradunt Sa-
crae literae, C H R I S T U S in caelum
fuit sublatus, & ibi usque ad finem
seculi est permanens, non debet
quisquam fidelium carnis eius &
sanguinis Realem & Corporalem
(ut loquuntur) presentiam in Euc-
charistia credere vel profiteri.

Sacramentum Eucharistiae ex
institutione C H R I S T I non serua-
batur, circumferebatur, eleuaba-
tur, nec adorabatur.

De unica

De unica Christi oblatione
in cruce perfecta.

Oblatio Christi semel facta, per-
fecta est redēptio, propitiatio, & sa-
tisfactio pro omnibus peccatis toti-
us mundi, tam originalibus quām
actualibus: neq; preter illam vnicā
est illa alia pro peccatis expiatio.
Vnde Missarum sacrificia, quibus
vulgò dicebatur, sacerdotem offer-
re Christum in remissionem poenit-
entiae aut culpae pro viuis & defunctis,
figmenta sunt, & perniciose impo-
sture.

Cælibatus ex uerbo Det
præcipitur nemini.

Episcopis, presbyteris & diaco-
nis non est mandatum ut cælibatu-
soueant

A R T I C V L I .

voueant: neq; iure diuino cogun-
tur matrimonio abstinet.

Excommunicati uitandi sunt.

32.

Qui per publicam Ecclesiæ
denuntiationem rite ab vnita-
te ecclesiæ præcitus est & excom-
municatus, is ab vniuersa fidelium
multitudine, donec per poenitentia-
tiam publicè reconciliatus fuerit,
arbitrio Iudicis competentis, ha-
bendus est tanquam Ethnicus &
Publicanus.

Traditiones Ecclesiasticae.

33.

Traditiones atq; ceremonias eas-
dem, non omnino necessarium est
esse ubiq; , aut prosus consimiles:
nam & variae semper fuerunt, &
mutari possunt pro Regionum
&

A R T I C U L I.

& morum diueritate, modis nub
contra Dei verbum instituntur.

Traditiones &c ceremonias eccl
clesiaſticas, quæ cum verbo Dei
non pugnant, & sunt authoritate
publica institutæ atque probatae,
quisquis priuato consilio, volens
& data opera publice violauerit,
is ut qui peccat in publicum ordi
nem ecclesiæ, qui quædæcim authori
tatem magistratus, & qui infirmor
um fratum conscientias vulnerebat,
publicè, ut ceteritimeant, arguens
dus est.

Homiliae sib[us] broug

Homiliae nuper ecclesie Angli- 34.
cane per Imputationes Regis tra
dictæ atq[ue] commendator, p[ro]fessim
et quæ salutares, doctrinam q[ui] ab
omni-

omnibus amplacitatem continentur,
quare populo diligenter expedite
clare ep̄ recitanda sunt.

*De libro Precationum & cat
remoniarū Ecclesiae Anglicanae*

35.

Liber qui nuperrime authoritate
Regis & Parlamenti Ecclesiae
Anglicanae traditus est, continens
modum & formam orandi, & fa-
cramenta admissirandi in ecclesia
Anglicana : Similiter & libellus
eadem auctoritate editus De or-
dinatione ministrorum ecclesiae,
quoad doctrinæ veritatem , pñ
sunt, & salutari doctrinæ euangeli
in nullo repugnant sed confluunt,
& eandem non parum promouent
Si illustrant: atque ideo ab omni-
bus ecclesiae Anglicanae fidelibus
siamo .

mem-

A R T I C U L I.

membris, & maxime à ministris
verbū cū omni promptitudine
animorum & grāciarum actione
recipiendi, approbandi, & populo
Dei commendandi sunt.

De ciuilibus Magistratibus.

Rex Anglie est supremum caput
in terris, posticū p[ri]u[er]o s[ecundu]m eccl[esi]as
Anglicanę & Hibernicas. Romanus P[ont]ifex nullam habet
iurisdictionē in hoc regno Anglie.
Magistratus ciuilis est à Deo ordi-
natus atq[ue] probatus, quamobrem
illi non solum propter iram, sed e-
tiam propter conscientiam obedi-
endum est.

Leges ciuiles possunt christianos
propter capitalia & grauiā criminā
mōre punire.

A R T I C U L A.

Christianis licet ex mandato magistratus arma portare, & iusta bella administrare, & munitiones obtinere, ibi adoratio ibi impensis
Christianorum bona non sunt communia.

37. Facultates & bona christianorū non sunt communia, quoad ius & possessionem, ut quidam anabaptistæ falso iactant id est tamētamen quisque de his que possidet, pro facultatum ratione, pauperibus elemosynas benignè distribuera.

Licet christianis iurare.

38. Quemadmodum iuramentum vanū & temerariū à Domino nostro Iesu Christo & ab apostolo eius Iacobo, christiani hominibus iurandum dictū esse fatetur, i.e. christianam reli-

A R I T I C U L I

religionem minimè prohibere celi-
semus, quin iubente magistratu,
in causa fidei & charitatis, iurare
liceat, modo id fiat iuxta prophe-
tæ doctrinam, in iustitia, in Iudic-
cio & Veritate.

Resurrectio mortuorum

nondum est facta.

Resurrectio mortuorum non ad 39.
huc facta est, quasi tantum ad ar-
nimum pertineat, qui per c. h. r. for-
s. t. gratiam à morte peccatorum
excitetur, sed extremo die, quos
ad omnes qui obierunt, expectan-
da est: tunc enim vita defunctis (vt
scripturæ manifestissime restan-
tur) propriâ corpora, carnes &c off-
sa restituenter, ut homo integrit
prout vel recte vel perditè vixerit

i. iij.

juxta

A R I T I C U L I A

suxta sua opera, siue premia siue
poenas reportet.

*Defunctorum animæ neq; cum corp
oribus intereunt, neq; oriosi
dormiunt.*

V. 30

40. Qui animas defunctorum prædicant usque ad diem iudicij absq; omni sensu dormire, aut illas asse-
runt vix cum corporibus mori, & extrema die cum illis excitadas, ab orthodoxa fide, que nobis in sacris litteris traditur, prorsus dissentiri.
Millenarij.

41. Qui milleniorum fabulam re-
ducant contantur, facris litteris ad-
uerfantur, & in Iudea delirantem-
tas esse præcipitant.

Non

sixti. iii. i.

A R T I C U L I

Non omnes tandem seruandi.

Hij quoque damnatione digni
sunt, qui conantur hodiè pernicio-
sam opinionem instaurare, quod
omnes, quantumvis impij,
seruandi sunt tandem, cum
definito tempore à iu-
stitia diuina poenas
admissis flagi-
tis dauerunt.

42.

κύριον στονού τὸν Βασιλίκα.

10.